

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om främjande av kraftvärme på grundval av efterfrågan på nyttiggjord värme på den inre marknaden för energi

(2002/C 291 E/10)

KOM(2002) 415 slutlig — 2002/0185(COD)

(Framlagt av kommissionen den 22 juli 2002)

MOTIVERING

1. Inledning

Detta förslag, som syftar till att både bidra till försörjningstryggheten och främja strategierna för att bekämpa klimatförändringen, utgår ifrån behovet av förstärkta insatser för att främja högeffektiv kraftvärme ⁽¹⁾ på den inre marknaden för energi.

I sin grönbok om trygg energiförsörjning ⁽²⁾ betonade kommissionen följande punkter:

- Europeiska unionen är starkt beroende av yttre energikällor, och importerar för närvarande 50 % av den energi som den förbrukar. Denna siffra förväntas öka till 70 % fram till 2030 om den nuvarande tendensen inte bryts.
- För närvarande ökar växthusgasutsläppen i Europeiska unionen, vilket gör det svårt att möta den utmaning som klimatförändringen innebär och att uppfylla de åtaganden som gjorts inom ramen för Kyotoprotokollet.
- Europeiska unionen har endast begränsade möjligheter att påverka energitillgången. Insatserna måste i stället koncentreras på att styra efterfrågan så att EU kan uppfylla sina Kyotoåtaganden och så att försörjningstryggheten säkras.

Dessa punkter talar starkt för utvecklingen av en ny gemenskapspolitik och nya insatser för att begränsa energiefterfrågan och minska utsläppen av växthusgaser. Även om nivån på utsläppen av växthusgaser i EU under 1999 var densamma eller något lägre än 1990 är målen från Kyoto fortfarande en stor utmaning. Genom effektiv bränsleanvändning kan samtidig produktion av värme och el möjliggöra besparingar och minskade koldioxidutsläpp, i jämförelse med separat produktion av värme och el. Behovet av politiska åtgärder för kraftvärme på EU-nivå betonades i kommissionens meddelande om genomförandet av det europeiska klimatförändringsprogrammet ⁽³⁾.

Kraftvärme är en mycket effektiv teknik för att förse den europeiska energimarknaden med el och värme. Främjande av kraftvärme ingår i strategin för effektiv energianvändning och kompletterar strategin för ökad användning av förnybar energi. Kraftvärme är däremot inget mål i sig självt, utan kan vara ett effektivt redskap för att uppnå energibesparingar och bidra till minskade koldioxidutsläpp genom att den separata produktionen av el och värme ersätts.

Eftersom kraftvärmetekniken kopplar samman värme- och elproduktionen är det viktigt att se till att det verkligen finns efterfrågan på den el och värme som produceras. El kan överföras till marknader där den behövs, och säljas där, men värme kan inte transporteras eller lagras så lätt. Därför måste kraftvärme-processen både tidsmässigt och geografiskt utgå från faktiska värmebehov. Faktiska behov av nyttiggjord värme är därmed grundstenen i all högeffektiv kraftvärmeproduktion, eftersom fördelarna med denna teknik försvinner om den producerade värmen inte tillgodoser verkliga behov. Främjandet av kraftvärme skall inte heller leda till att ökad värmeförbrukning uppmuntras.

⁽¹⁾ Kraftvärme avser teknik för samtidig produktion av el och värme.

⁽²⁾ KOM(2000) 769 "Mot en europeisk strategi för trygg energiförsörjning".

⁽³⁾ KOM(2001) 580 slutlig.

I den strategi för kraftvärme⁽¹⁾ som kommissionen lade fram 1997 fastställdes det allmänna vägledande målet för gemenskapen att EU:s sammanlagda elproduktion från kraftvärmeteknik skulle fördubblas från 9 % år 1994 till 18 % år 2010. Men trots de lovande utsikterna för kraftvärme har ingen betydande utbyggnad av denna teknik ägt rum under de senaste åren. De framsteg som görs kan jämföras med det allmänna vägledande målet på 18 %. När stabila förutsättningar skapats som grundas på gemensamma definitioner och metoder, och möjligheterna i medlemsstaterna har bedömts, kan kommissionen eventuellt bedöma möjligheten att fastställa vägledande mål för varje medlemsstat.

En stabil ram med gemensamma definitioner och metoder utgör den bästa utgångspunkten för främjande av kraftvärme på grundval av ekonomiskt motiverad efterfrågan på värme och med beaktande av att det rör sig om en ytterst komplex fråga.

2. Det föreslagna direktivets syfte och räckvidd

Detta förslag syftar i första hand till upprättandet av ramar som kan främja och underlätta inrättandet av korrekt fungerande kraftvärmeverk där det finns eller förväntas uppstå ett faktiskt behov av nyttiggjord värme. Detta allmänna syfte kan delas in i följande två särskilda mål:

- På kort sikt skall ett kraftvärmedirektiv fungera som redskap för att säkra en fortsatt drift av effektiva kraftvärmeanläggningar på den inre marknaden för energi, och där så är möjligt främja utvecklingen av nya kraftvärmepannor. Det är ytterst viktigt med ett klart rättsläge och i vissa fall finansiellt stöd för att skapa rättvisa villkor på kraftvärmeområdet. Detta gäller under den nuvarande övergångsperioden i avregleringen, eftersom den inre marknaden för energi ännu inte är helt fullbordad och de externa kostnaderna ännu inte är integrerade i energipriserna.
- På medellång och lång sikt skall ett kraftvärmedirektiv göra det möjligt att inrätta de ramar som krävs för att se till att högeffektiv kraftvärmeteknik utgör ett nyckelelement vid sidan av andra miljövänliga försörjningsmöjligheter, när det beslutas om investeringar i ny produktionskapacitet. Genom att skapa ramar som uppmuntrar till sådan teknik kan man få kraftvärme att bidra till mer diversifierade och energieffektiva försörjningssystem i gemenskapen.

Om man vill utnyttja de möjligheter som kraftvärme kan erbjuda krävs det alltså ett klart rättsläge och lämpliga mekanismer som kompenserar för att de externa kostnaderna inte är integrerade i energipriserna. I direktivförslaget fastställs ramar för dessa frågor, bestående av gemensamma principer för att främja kraftvärme.

Med tanke på att kraftvärmesektorn i Europa är mycket heterogen, och eftersom man måste ta hänsyn till nationella villkor och klimatförhållanden, kommer ansvaret för den praktiska tillämpningen av direktivet till stor del att falla på de enskilda medlemsstaterna. Kommissionen skulle emellertid kunna spela en viktig roll för att underlätta uppnåendet av EU:s mål för kraftvärme.

Det bör betonas att de olika klimat- och industriförhållandena i de enskilda medlemsstaterna är av stor betydelse för utvecklingen av kraftvärme, eftersom varje land har olika möjligheter att använda den värme som uppstår. Man måste också beakta den termiska verkningsgraden hos de maskiner och system som används. De praktiska följderna av termisk verkningsgrad kan illustreras med en ångturbin. Om det behövs värme med en temperatur på 200 °C blir elproduktionen i turbinen betydligt lägre än om man bara behöver få ut värme med en temperatur på 60 °C.

Mot denna bakgrund har man delat in kraftvärme i tre kategorier, på grundval av termodynamiska faktorer och marknadssegment med olika hinder att övervinna:

- Industriella tillämpningar, där det normalt sett krävs ånga eller hett vatten med en temperatur på över 140 °C.

⁽¹⁾ KOM(97) 514 slutlig "En gemenskapsstrategi för att främja kraftvärme och undanröja hinder för dess utveckling".

- Centralvärmestillämpningar som kräver varmvatten med en temperatur på 40 till 140 °C.
- Jordbrukstillämpningar: För uppvärmning av växthus till exempel kan varmvattnet hålla en lägre temperatur än 40 °C, men för uppvärmning av bassänger i vattenbruk krävs endast 15–25 °C. Det krävs här mycket detaljerade motiveringar av behovet av nyttiggjord värme om inte bränsleförbrukningen skall öka i onödan.

Klimatskillnaderna mellan de olika medlemsstaterna är en av de viktigaste förklaringarna till varför kraftvärme har slagit igenom så olika, och illustrerar hur viktig subsidiaritetsprincipen är. Detta direktivförslag syftar inte till att införa kraftvärme i samma utsträckning i alla medlemsstater. Målet är att främja kraftvärme där man kan identifiera en ekonomiskt motiverad potential att spara energi och minska koldioxidutsläppen på detta sätt.

Direktivförslaget bygger delvis på det nyligen antagna direktiv 2001/77/EG om främjande av el från förnybara energikällor ⁽¹⁾. På vissa områden står förnybara energikällor och kraftvärme inför liknande problem, som bristande integrering av externa kostnader, behovet av ett klart rättsläge när det gäller nätfrågor och administrativa förfaranden. Det bör dock påpekas att det finns stora skillnader mellan kraftvärme och förnybar energi: kraftvärme är ingen energikälla, utan en högeffektiv process för omvandling av energi från en viss källa (ofta fossila bränslen men även förnybar energi) till el och värme.

Förslaget omfattar följande huvudelement:

- Ursprungsgaranti för kraftvärmeproducerad el, i enlighet med skyldigheten att lämna uppgifter i direktivet om gemensamma regler för de inre marknaderna för el och naturgas.
- Skyldighet för medlemsstaterna att analysera det egna landets potential för högeffektiv kraftvärmeproduktion och hindren för dess genomförande.
- Bestämmelser om utvärdering av erfarenheterna av de olika parallella stödmekanismerna för kraftvärme i medlemsstaterna, och tillämpningen av dessa.
- Bestämmelser om principerna för samspelet mellan kraftvärmeproducenter och elnätet. Dessutom förenklat nättillträde för kraftvärmeverk som använder förnybara energikällor, samt för mikroanläggningar på mindre än 1 MW.
- Bestämmelser om att medlemsstaterna skall utvärdera de nuvarande administrativa förfarandena i syfte att minska de administrativa hindren för utvecklingen av kraftvärme.

3. Dagsläget för kraftvärme i EU

3.1 Problem

På den öppna marknad som skall upprättas i Europa kommer kraftvärmens att ställas inför en rad problem innan denna teknik kan dra fördel av behovet av nyttiggjord värme och när det gäller att driva på utbyggnaden av nya kraftverk eller utnyttja de befintliga verken. Hit hör följande:

1. Höga bränslepriser, oftast beroende på att kraftvärmeverk är mindre bränsleanvändare än de stora, traditionella elproducenterna.
2. Problem med tillträde till elmarknaden, särskilt för små producenter.
3. Installationskostnaderna per kilowatt ligger normalt sett högre än för stora elkraftverk.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/77/EG av den 27 september 2001 om främjande av el producerad från förnybara energikällor på den inre marknaden för el (EGT L 283, 27.10.2001, s. 33).

4. Anläggningens drifttimmar ligger normalt sett under det antal som gäller för större baslastverk, eftersom driften kommer att vara knuten till den faktiska användningen av värme i de berörda anläggningarna. I ett industriellt kraftvärmeverk sammanfaller driftstiden med de timmar under vilka den tillhörande industrin är i drift, dvs. ofta avstannar verksamheten nattetid och under veckosluten. I vissa fall händer det att kraftvärmeverk för centralvärme måste vara ur drift under sommarmånaderna.

3.2 Motivering för politiskt stöd

Följande orsaker motiverar politiskt stöd till högeffektiv kraftvärme:

1. Hög effektivitet medför minskad bränsleförbrukning och lägre utsläpp av bland annat koldioxid, vilket bidrar till en hållbar utveckling.
2. Minskade nätförluster eftersom anläggningarna ofta ligger nära användarna på nätet.
3. Ökad konkurrens mellan elproducenter eftersom kraftvärmeteknik ger nya aktörer möjlighet att ta sig in på elmarknaden.
4. Möjlighet att skapa nya företag, inte minst små och medelstora företag, samriskföretag och andra samarbetslösningar bland de berörda parterna (industri, tekniska intressenter osv.).
5. Befolkningen knyts närmare till det geografiska området, inte minst i mindre gynnade, isolerade eller mycket avlägsna regioner.

3.3 Statistisk överblick

I enlighet med den senaste kraftvärmestatistiken från Eurostat ⁽¹⁾ (se tabell 1) låg kraftvärmens sammanlagda andel av EU:s elproduktion på 11 % ⁽²⁾ år 1998, jämfört med 9 % år 1994.

Det är viktigt att undvika att räkna med el som inte producerats i kraftvärmeanläggningar när man sammanställer statistik över kraftvärme. Därför håller man på att utveckla statistiken och införa nya metoder. Detta direktiv skulle införa en metod som endast tar hänsyn till el som kommer från kraftvärme och där värmen har använts på ett effektivt sätt.

Om man tar hänsyn till vad som beskrivits ovan kan man se att den tillgängliga statistiken visar på stora skillnader inom EU. Danmark, Finland och Nederländerna är de länder där kraftvärmen har slagit igenom mest på marknaden, och där den i vissa fall utgör över 50 % av den sammanlagda elproduktionen. I länder som Frankrike, Grekland och Irland spelar kraftvärme i gengäld endast en marginell roll, och bidrar med cirka 2 % till den sammanlagda produktionen. Men om kraftvärmens andel sätts i relation till elproduktionen i värmekraftverk kan detta ändra förhållandet radikalt vad gäller marknadsandelen. I sådana fall uppvisar länder som Sverige, Österrike och Frankrike kraftvärmeandelar på 96 %, 76 % respektive 23 %.

Grovt räknat produceras cirka 40 % av elen från kraftvärme för den offentliga försörjningen, ofta i samband med fjärrvärmenät. De övriga 60 % genereras av producenter för eget bruk, ofta inom industrin. I fråga om anläggningskapacitet ökade kraftvärmens kapacitet i EU med 14 % mellan 1994 och 1998, från 63 GW till 72 GW. I absoluta siffror var Tyskland det land som under 1998 hade den absolut största kraftvärmekapaciteten i EU, med 22 GW, följt av Italien (9,5 GW), Nederländerna (8,5 GW), Danmark (7 GW) och Finland (5 GW).

⁽¹⁾ "Combined Heat and Power production (CHP) in the EU – Summary of statistics 1994–1998", Eurostat 2001.

⁽²⁾ I expertkretsar debatteras det huruvida Eurostats kraftvärmestatistik övervärderar kraftvärmens faktiska andel på grund av att el som produceras i andra system ibland kan räknas som kraftvärmeproducerad el. Den verkliga andelen kraftvärmeproducerad el på gemenskapsnivå kan därför ligga något lägre än 11 %. Eurostat har inför nästa statistiska undersökning beslutat att använda en ny metod som bättre skall kunna identifiera verklig kraftvärmeproduktion.

Utvecklingen i fråga om bränslen för kraftvärmeproduktion går mot renare bränslen, vilket ökar kraftvärmens miljöfördelar. Naturgas är det mest använda bränslet, med en andel på 45 % inom kraftvärmesektorn år 1998, jämfört med 30 % år 1994. Däremot minskade andelen sten- och brunkol från 30 % till 20 % under samma period. Förnybara energikällor stod för 13 % år 1998. Hittills har Eurostat räknat med både biologiskt nedbrytbart och icke-nedbrytbart hushållsavfall i sin definition av förnybara energikällor. Med tanke på definitionen av avfall som förnybar energikälla i direktivet om främjande av el producerad från förnybara energikällor skulle det emellertid vara följdriktigt att även sammanställa uppgifter om den biologiskt nedbrytbara delen för sig.

Avsaknaden av aktuellare siffror innebär att ovanstående uppgifter måste användas med en viss försiktighet. Sedan 1998 har kraftvärmesektorn rapporterat stagnerande och t.o.m. negativ marknadsutveckling i flera EU-länder. Denna brist på framsteg när det gäller främjandet av kraftvärme beror till stor del på ett antal hinder för utvecklingen av denna teknik.

Tabell 1 – Historiska uppgifter om kraftvärme i medlemsstaterna och kraftvärmens andel i termisk och sammanlagd elproduktion

Medlemsstat	1994 (**)			1996			1997			1998		
	Kraftvärmeel GWh	Andel av termisk el %	Andel av sammanlagd el %	Kraftvärmeel GWh	Andel av termisk el %	Andel av sammanlagd el %	Kraftvärmeel GWh	Andel av termisk el %	Andel av sammanlagd el %	Kraftvärmeel GWh	Andel av termisk el %	Andel av sammanlagd el %
Belgien	2 448	8,0	3,4	3 000	9,5	3,9	3 069	10,2	3,9	3 410	9,6	4,1
Danmark	21 874	56,2	54,5	29 260	55,9	54,6	26 562	62,7	59,9	25 591	66,9	62,3
Tyskland	47 752	13,5	9,0	37 817	10,3	6,8	36 834	10,3	6,7	41 770	11,3	7,5
Grekland	819	2,2	2,0	886	2,3	2,1	968	2,5	2,2	981 (*)	2,3	2,1
Spanien	8 537	11,1	5,3	13 390	17,5	7,7	18 567	18,9	9,8	21 916	22,2	11,2
Frankrike	8 506	24,5	1,8	9 864	22,0	1,9	10 663	26,2	2,1	12 660	22,7	2,5
Irland	259	1,6	1,5	357	2,0	1,9	457	2,4	2,3	404	2,0	1,9
Italien	26 477	14,7	11,4	31 383	16,2	12,9	40 164	20,1	16,0	44 856	21,6	17,3
Luxemburg							120	37,1	9,5	320	87,7	22,5
Nederländerna	31 543	41,7	39,5	36 410	45,1	42,7	41 502	49,6	47,9	47 835	55,4	52,6
Österrike	11 721	66,0	21,4	13 539	70,3	24,7	14 025	71,7	24,7	14 268	76,2	24,8
Portugal	3 111	15,1	9,9	2 845	14,5	8,2	2 949	14,1	8,6	3 288	12,8	8,4
Finland	20 312	59,0	30,9	22 536	59,3	32,5	23 051	64,0	33,3	25 128	75,6	35,8
Sverige	9 257	85,0	6,4	10 241	70,9	7,3	9 301	91,4	6,2	9 544	95,5	6,0
Förenade kungariket	11 619	5,0	3,6	15 108	6,1	4,3	16 762	7,0	4,9	18 644	7,4	5,2
EU-15	204 235	17,6	9,0	226 336	18,3	9,4	244 994	19,8	10,1	270 615	21,0	10,9

(*) Eurostats uppskattningar.

(**) De tyska siffrorna avser 1995.

Källa: "Combined Heat and Power production (CHP) in the EU – Summary of statistics 1994–1998", Eurostat 2001.

I en undersökning av administrativa hinder för decentraliserad kraftvärmeproduktion ⁽¹⁾ har man undersökt situationen i Frankrike, Nederländerna och Förenade kungariket, och identifierat ekonomiska hinder för decentraliserad kraftvärme, bland annat låga priser för den extra el som säljs till nätet, höga anslutningskostnader, höga kostnader för nätförstärkning som lastas över på kraftvärmeproducenten, höga kostnader för användning av distributionssystemet, komplicerade och utdragna administrativa förfaranden, bristande insikt om de fördelar som småskaliga producenter medför för nätet osv. En annan undersökning ⁽²⁾ behandlar den inverkan som avregleringen av elmarknaden har på kraftvärme-, fjärrvärme- och fjärrkylsektorn, utgående från analyser av sådana anläggningars ekonomiska lönsamhet. Resultaten av undersökningen visar att gaseldade kraftvärmepannor med ny teknik i princip borde kunna vara konkurrenskraftiga i förhållande till nya effektiva kondenskraftverk. Men så länge elpriserna inte speglar de verkliga kostnaderna (och integrerar externa kostnader) kan endast stora gaseldade kraftvärmeverk hävda sig i konkurrensen. Om man räknar in uppskattade miljövinster på 10 euro per insparat ton koldioxid i siffrorna skulle även en del medelstora gaseldade kraftvärmeverk vara lönsamma. Om de priser som gällde på den nordiska elmarknaden i maj 2000, dvs. 15 euro/MWh, tillämpas skulle inget av de analyserade kraftvärmeverken vara lönsamma ur rent ekonomisk synpunkt ⁽³⁾.

Eftersom naturgas ofta används i kraftvärmeproduktion är dess pris en annan viktig faktor som avgör om kraftvärmetekniken är lönsam. I princip borde gaspriserna sjunka i och med att gasmarknaderna öppnas för konkurrens. Men många kraftvärmeproducenter har upplevt växlande och ofta höga gaspriser under de senaste åren, bland annat beroende på att gaspriserna är kopplade till oljepriserna. Dessutom är artikel 18.2 i direktiv 98/30/EG ⁽⁴⁾ ett potentiellt hinder för kraftvärmetekniken, eftersom den ger medlemsstaterna möjlighet att begränsa kraftvärmeproducenternas tillgång till den inre gasmarknaden. Men i kommissionens förslag till ändring av gasdirektivet ⁽⁵⁾ är det tänkt att denna bestämmelse skall strykas. Det är viktigt att ge alla kraftvärmeproducenter tillträde till gasmarknaden, eftersom gaseldad kraftvärmeproduktion ger största möjliga bränsleeffektivitet och därigenom gynnar både miljön och gemenskapens energibalans. För att den inre marknaden skall fungera som den skall är det också viktigt att skapa rättvisa förhållanden så att kraftvärmeproducenter och andra elproducenter har samma grundläggande rättigheter i fråga om tillträde till gasmarknaden runt om i gemenskapen.

Som redan beskrivits ovan finns det fortfarande hinder för kraftvärme, både på gas- och elmarknaderna. Många kraftvärmeproducenter har upplevt ökande priser på den gas de köper och minskande priser på den el de säljer, vilket innebär att deras lönsamhet hotas. Båda marknaderna befinner sig i ett övergångsstadium, med olika långt framskriden marknadsöppning i olika delar av EU, ökad osäkerhet på marknaderna, inriktning främst på kortsiktiga beslut och otillräcklig integrering av externa kostnader. En sådan marknadsmiljö är oftast skadlig för små och mindre konkurrenskraftiga aktörer som kraftvärmeproducenterna. På det hela taget har de nuvarande marknadsförhållandena lett till att många befintliga kraftvärmeverk har råkat ut för svårigheter och att incitamenten att bygga ut befintlig kapacitet eller investera i ny kapacitet är ytterst begränsade.

4. Riktat offentligt stöd till kraftvärme, på grundval av behovet av nyttiggjord värme på EU:s inre marknad

I enlighet med subsidiaritetsprincipen syftar detta direktiv till att införa gemensamma och öppna ramar för medlemsstaternas offentliga stöd till kraftvärme som utgår från behov av nyttiggjord värme. Stödet skall

⁽¹⁾ "The Administrative obstacles to the development of decentralised cogeneration", Cogen Europe et.al., SAVE-programmet 1999.

⁽²⁾ "Evaluation of the impact of the European electricity market on the CHP, district heating and cooling sector", Cowi Consulting Engineers and Planners et.al., SAVE-programmet, 2000.

⁽³⁾ Det bör betonas att dessa beräkningar utgår från kraftvärmeverk med fjärrvärme och ett beräknat antal driftstimmar på 4 500 per år. Industriella kraftvärmeverk med mer konstant värmebehov kan ha upp till 8 000 driftstimmar per år, vilket i allmänhet innebär att de blir mer ekonomiskt lönsamma.

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 98/30/EG av den 22 juni 1998 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas (EGT L 204, 21.7.1998, s. 1).

⁽⁵⁾ "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiven 96/92/EG och 98/30/EG om gemensamma regler för de inre marknaderna för el och naturgas" KOM(2001) 125 slutlig.

vara anpassat till nationella förhållanden och energistrategier, men även till gemenskapens konkurrensregler. Detta direktiv omfattar gemensamma definitioner av el från kraftvärme, så att medlemsstaternas olika stödsystem kan grundas på en gemensam metodik. Denna metodik skall också garantera insyn i fråga om stödsystemens inverkan på den inre marknaden för el.

Eftersom stora kraftvärmeanläggningar lättare får tillträde till fördelaktigare finansiering och bränslepriser bör direkt stöd för kraftvärmeproducerad el koncentreras till el som producerats antingen i anläggningar med en kapacitet under ett vägledande gränsvärde på 50 MW (e) eller i större anläggningar, dock endast för produktionen under detta gränsvärde. Skälet för detta är inte att utesluta större anläggningar från möjligheten att få stöd, utan att undvika att kompensationen till dem blir för stor. Större anläggningar skulle då fortfarande få stöd för produktionen upp till 50 MW, men inte få något ytterligare stöd för den resterande produktionen. Om det direkta stödet för kraftvärmeproducerad el grundas på ett fast belopp per producerad MWh bör stödet inte gälla för produktion över det vägledande gränsvärdet. Medlemsstaterna bör ta hänsyn till följande vid utvecklingen av sina stödsystem:

1. Stödsystem för produktion av kraftvärmeel bör begränsas till den el som produceras samtidigt med produktion av nyttiggjord värme.
2. Det ekonomiska stödet till elproduktionen bör inriktas på utveckling av de ekonomiska incitament som behövs för att driva effektiva kraftvärmeverk på grundval av ekonomiskt motiverad efterfrågan på värme.
3. Det direkta stödet till produktionen bör i princip inriktas på den del av kraftvärmeelen som produceras antingen i anläggningar vars kapacitet ligger under ett vägledande gränsvärde som bör fastställas till 50 MW(e) eller lägre, eller i större kraftvärmepannor, men i så fall endast den del av elen som produceras med kapacitet under gränsvärdet.
4. Kraftvärmeverken bör konstrueras för och deras storlek anpassas till det faktiska värmebehovet eller ett värmebehov som kan förutses med säkerhet.

5. Det föreslagna direktivets element

5.1 Definition av kraftvärme

För närvarande definieras kraftvärme olika på olika håll i gemenskapen. Vissa definitioner syftar uteslutande till att identifiera och mäta kraftvärmeproduktion för statistiska ändamål. Andra har att göra med kraftvärmens berättigande till stöd från statliga stödsystem. Ibland är stödkriterierna kopplade till mått på kraftvärmens fördelar i form av energibesparingar eller minskade koldioxidutsläpp. Dessutom kompliceras definitionen av kraftvärme av att viss kraftvärmeteknik gör det möjligt för anläggningarna att växla mellan kraftvärmeproduktion och separat produktion av värme eller el.

För detta direktivs syften är det viktigt att skapa en gemensam bas för definitionen av kraftvärme. I princip vore det önskvärt att ha en enda, harmoniserad definition som kunde användas för alla ändamål i hela gemenskapen. Men kommissionen är medveten om att de flesta medlemsstaterna redan har antagit olika nationella definitioner av kraftvärme, och att dessa definitioner har utvecklats för olika ändamål, och ofta är anpassade till nationella förhållanden. I syfte att ta hänsyn till dessa båda motstridiga aspekter införs ett tvåstegsförfarande i detta direktiv. Detta tvåstegsförfarande omfattar följande:

1. En harmoniserad grundläggande definition av el från kraftvärme (bilaga II till direktivet).
2. En metod för att definiera högeffektiv kraftvärme (bilaga III till direktivet).

Den grundläggande definitionen skall bidra till att övervinna de stora skillnaderna mellan de olika definitionerna av kraftvärme som finns i dag. Därigenom kan det garanteras att det grundläggande kraftvärme-konceptet tolkas och mäts på samma sätt i hela gemenskapen. Den grundläggande definitionen kommer att användas för kraftvärmestatistik och övervakning på gemenskapsnivå. I ett andra steg föreskriver direktivet en metod för att bestämma kvaliteten ⁽¹⁾ på sådan kraftvärmeproduktion som identifierats utgående från den grundläggande definitionen i steg 1, uttryckt i siffror för energibesparing. Metoden kommer att tillämpas i samband med främjande åtgärder som ursprungssintyg, identifiering av nationell kraftvärmepotential och, i förekommande fall, berättigande till ekonomiskt stöd.

5.2 Ursprungsgaranti för el från kraftvärme

I det här direktivet införs en mekanism som skall garantera att producenter och andra kraftvärmeintressenter kan begära ursprungsgaranti för el från kraftvärme. Denna mekanism syftar till att uppfylla skyldigheten att lämna uppgifter om primära energikällor enligt bestämmelserna i de ändrade direktiven 96/92/EG och 98/30/EG om gemensamma regler för de inre marknaderna för el och naturgas.

Enligt förslaget skall det i ursprungsgarantin anges vilken bränslekälla som använts, hur den värme som producerats tillsammans med elen skall användas samt produktionsdatum och -plats. Ursprungsgarantin skall också innehålla uppgifter om de nationella referensvärden som använts för att definiera högeffektiv kraftvärme.

I detta stadium av kraftvärmeteknikens utveckling och med det statistiska underlag som finns att tillgå är det inte meningen att fastställa några andra samband mellan ursprungsgarantin för el från kraftvärme och systemet för ursprungsgarantier för el från förnybara energikällor än att det införs harmoniserade förfaranden i alla medlemsstater. Koldioxidutsläppen från effektiva kraftvärmeverk som eldas med fossila bränslen ligger minst 5–10 % lägre än vid separat produktion, medan el från förnybara källor knappast medför några extra koldioxidutsläpp alls. Därför leder produktionen av 1 kWh kraftvärmeel till en mycket mindre minskning av koldioxidutsläpp än 1 kWh producerad med förnybara energikällor.

För att möjliggöra insyn och öppenhet och för att underlätta övervakningen är det viktigt att kraftvärme definieras och beräknas på samma sätt över hela EU. I detta förslag införs därför i bilaga II en harmoniserad metod för den grundläggande definitionen av kraftvärme. Metoden utgår till stora delar från en nyligen reviderad metod som Eurostat använder för insamling av kraftvärmestatistik från hela unionen ⁽²⁾. Eurostats nya metod går i princip ut på att elproduktionen i kraftvärmepannor med en sammanlagd årlig effekt på minst 75 % av den totala elproduktionen anses vara kraftvärmeel. I kraftvärmepannor vars årliga effekt understiger 75 % måste man dra ifrån den el som inte producerats i kraftvärmeprocessen.

Med anledning av de farhågor som vissa sakkunniga uttryckt, att denna tröskel på 75 % kan vara för låg i vissa fall har metoden i bilaga II kompletterats med en extra tröskel på 85 % för kraftvärmepannor som kan kopplas om för annan produktion än kraftvärme. Om sådana pannor har en sammanlagd årlig effekt på under 85 % kommer de att behöva genomgå ytterligare beräkningar för att fastställa den faktiska kraftvärmeproduktionen. Därmed kan risken för att annan elproduktion felaktigt certifieras som kraftvärmeel anses vara försumbar.

⁽¹⁾ Uttrycket "kvalitetskraftvärme" används ibland för att beskriva kraftvärmeproduktion som medför stora energibesparingar eller betydande minskningar av koldioxidutsläppen. För detta direktivs syften anses "högeffektiv kraftvärme" vara en mer exakt indikator för vad som avses när man talar om kraftvärmeteknikens fördelar.

⁽²⁾ Denna reviderade metod antogs av medlemsstaterna vid det senaste mötet för Eurostats arbetsgrupp om kraftvärmestatistik, den 2 april 2001.

5.3 Effektivitetskriterier

För att man skall kunna vara säker på att endast kraftvärme som medför fördelar framför separat produktion av värme och el främjas genom detta direktiv är det viktigt att det finns en lämplig mekanism för att undersöka om sådana fördelar föreligger. I bilaga III till detta förslag föreskrivs därför en metod för att bestämma fördelarna med kraftvärme.

Kraftvärmens fördelar kan uttryckas i form av energibesparingar eller i form av minskade koldioxidutsläpp. I de flesta fall medför en kraftvärmepanna som sparar energi även minskade koldioxidutsläpp. Men bränslevalat påverkar naturligtvis koldioxidutsläppen. Kraftvärmekonceptet går i första hand ut på att spara energi genom att bränslet används mycket effektivt för att generera både el och värme. För detta direktivs syften anses energibesparingarna därför vara den mest lämpliga indikatorn för att visa fördelarna med kraftvärme. Genom att tillämpa denna indikator koncentrerar direktivet sig på kraftvärmens energieffektivitetsaspekter och förblir bränsleneutralt, vilket möjliggör en diversifierad bränsleblandning inom kraftvärmesektorn. Kommissionen skulle emellertid enligt rapporteringskraven kunna göra en bedömning av de miljömässiga fördelarna, inbegripet de minskade koldioxidutsläppen.

För att bestämma de energibesparingar som gjorts med hjälp av kraftvärmeteknik räcker det inte med den grundläggande definition av kraftvärme som ges i bilaga II, eftersom denna endast identifierar kraftvärmeproduktion utan att säga något om potentiella energibesparingar. Därför krävs det ytterligare kriterier för att fastställa energibesparingarna i samband med kraftvärmeproduktion enligt den grundläggande definitionen i bilaga II. För definition av högeffektiv kraftvärme måste bränslemängden som går åt för att producera en viss mängd värme och el genom kraftvärmeproduktion anges och jämföras med den bränslemängd som skulle ha krävts för att producera samma mängd värme och el separat. Detta innebär att man för jämförelseändamål måste göra antaganden om vilken typ av separat produktion som ersätts av kraftvärmeproduktionen.

En möjlighet vore att i direktivet fastställa harmoniserade referenser för separat produktion av värme och el som man skulle kunna jämföra kraftvärmeproduktionen med. Men det är ytterst komplext att fastställa sådana referenser, inte minst när det gäller ny produktion för vilken empiriska data saknas och man måste göra antaganden om framtida bränslen, teknik och förväntad effekt. Dessutom kan skillnaderna mellan medlemsstaternas energimix göra det svårt att införa en harmoniserad referens för alla medlemsstater. Därför har kommissionen kommit fram till att det på detta stadium är viktigt att införa en gemensam metod för beräkning av de energibesparingar som kraftvärmetekniken möjliggör. Däremot är det medlemsstaternas sak att på grundval av de ramar som anges i bilaga III definiera exaktare nationella referensvärden för effektivitet som kan användas vid beräkningen. Medlemsstaterna kommer att uppmanas att i detalj redogöra för sitt val av referensvärden i en analys som skall offentliggöras och läggas fram inför kommissionen. Kommissionen kommer att granska de referensvärden för effektivitet som medlemsstaterna antar, och överväga möjligheterna för ytterligare harmonisering utgående från dessa uppgifter.

För tillämpningen av effektivitetskriterier skiljs det i direktivet mellan ny och befintlig produktion. El från ny kraftvärmeproduktion skall jämföras med den bästa moderna elproduktionsteknik som den kan antas ersätta (inom samma bränslekategori). Genom att jämföra effekten inom samma bränslekategori förblir bedömningen av kraftvärmens fördelar bränsleneutral och helt inriktad på kraftvärmens energieffektiva egenskaper. Inom värmesektorn bör kraftvärme normalt sett jämföras med ett vägledande referensvärde för värmeeffektivitet på 90 %, men lägre referensvärden kan tillämpas för vissa bränslen. Sammanlagt bör nya kraftvärmepannor medföra energibesparingar på minst 10 % om de skall kunna räknas som högeffektiva. Små kraftvärmepannor och kraftvärme med förnybara energikällor kan godkännas även med en lägre energibesparingsnivå. El från befintliga kraftvärmepannor skall jämföras med den genomsnittliga effekten hos den befintliga elproduktionen med fossila bränslen i landet. Kärnkraft och förnybara energikällor räknas inte med i energimixen, eftersom de i dagens marknadsläge inte ersätts med kraftvärme. När det gäller värme bör befintlig kraftvärme jämföras med den genomsnittliga effekten hos den befintliga värmeproduktionsmixen i landet. Befintlig kraftvärmeproduktion bör medföra energibesparingar på minst 5 % för att kunna räknas som högeffektiv kraftvärme.

5.4 Medlemsstaternas potential för högeffektiv kraftvärme

Att ställa upp mål är ett sätt att bidra till mätning och övervakning av vad gemenskapen och de enskilda medlemsstaterna vill uppnå på kraftvärmeområdet. Därför har kommissionen undersökt huruvida det behövs vägledande nationella mål för kraftvärmens marknadsandel i alla medlemsstaterna på gemenskapsnivå. Man måste tänka på att de nationella marknadsramarna för kraftvärme är mycket olika i olika medlemsstater, vad gäller kraftvärmens marknadspotential, ländernas energimix, tillgång till bränsle, industristruktur, efterfrågan på värme och/eller kyla och liknande. Det innebär att villkoren för främjandet av specifik energieffektiv teknik som kraftvärme på de nationella värme- och elmarknaderna är mycket olika i de olika länderna. I nuläget skulle det tekniskt sett vara svårt att införa vägledande mål för varje medlemsstat. Kommissionen skulle emellertid kunna se över möjligheter och behov med avseende på sådana mål. Detta skulle kunna göras på grundval av den första rapporten från medlemsstaterna om medlemsstaternas potential för högeffektiv kraftvärmeproduktion. Kommissionen anser att fokuseringen till en början bör ligga på att stimulera effektiva strategier och åtgärder för att främja kraftvärme. Genom direktivet införs därför ett obligatoriskt förfarande för att aktivera de enskilda medlemsstaternas potential för högeffektiv kraftvärmeproduktion.

Medlemsstaterna kommer att vara skyldiga att lägga fram väldokumenterade analyser av sin kraftvärme-potential. För att se till att analyserna genomförs på ett systematiskt och jämförbart sätt som ger kommissionen och allmänheten möjlighet att övervaka genomförandet av direktivet har det i bilaga IV till direktivet fastställts ett antal kriterier och element som måste beaktas i analyserna. Till kriterierna hör bland annat att man måste behandla vilka bränslen som sannolikt kommer att användas för kraftvärmeproduktionen, och särskilt i vilken omfattning förnybara energikällor kan främjas på den nationella värme-marknaden genom kraftvärme och krav på att olika aspekter av kraftvärmeteknik, kostnadseffektivitet och tidsramar skall beaktas.

I bilaga IV föreskrivs det också att kraftvärmepotentialen skall delas upp på minst tre huvudkategorier. Kategorierna industriell kraftvärme, kraftvärme för fjärrvärme och kraftvärme för jordbrukssektorn avser de olika sätt som värmen används på. Medlemsstaterna kommer också att vara skyldiga att genomföra en separat analys av nationella hinder för kraftvärme, och att regelbundet rapportera om framstegen mot fullt utnyttjande av den nationella potentialen och om åtgärder för att främja kraftvärme. Det krävs tillförlitlig kraftvärmestatistik för att möjliggöra regelbunden övervakning och bedömning av framstegen. Därför föreskrivs det i direktivet att medlemsstaterna varje år skall lägga fram statistik om kraftvärme inför kommissionen. Det är meningen att insamlingen av dessa uppgifter i praktiken skall vara en fortsättning av det nuvarande systemet där medlemsstaterna skickar nationell kraftvärmestatistik till Eurostat.

5.5 Stödsystem

För närvarande tillämpas en rad olika nationella stödsystem för kraftvärme, och andra håller på att införas. Hit hör bland annat direkt prisstöd (inmatningstariffer), skattebefrielse eller skattelättnader, gröna certifikat och investeringsstöd.

Det ekonomiska stödet till kraftvärme kommer inte längre att kunna motiveras när de externa kostnaderna internaliseras på marknaden. Däremot kommer stödet till kraftvärmens i många fall att kunna motiveras på kort och medellång sikt. För att beakta den aspekten bör utfasningsprincipen ingå i systemen för statligt stöd. Om man vill utnyttja de potentiella fördelarna med att bygga och driva korrekt fungerande kraftvärmeverk där det finns eller förväntas finnas efterfrågan på värme måste man därför ofta fortsätta att bygga ut stödsystemen för sådan produktion inom ramen för bestämmelserna i EG-fördraget, särskilt artiklarna 87 och 88 i detta. Gemenskapen har också ett klart intresse av att se till att stödet verkligen främjar högeffektiv kraftvärme. I enlighet med direktivet kommer kommissionen därför att vara skyldig att bedöma tillämpningen av de olika stödsystemen som medlemsstaterna använder för att främja kraftvärme, och lägga fram en rapport om de erfarenheter som gjorts av de olika parallella stödmekanismerna och tillämpningen av dessa.

5.6 Frågor som rör energinätet

Om den inre marknaden för el skall fungera korrekt måste den ge alla befintliga och potentiella nya elproducenter rättvisa villkor. Därför kan objektiva, öppna och icke-diskriminerande regler och förfaranden för nätfrågor underlätta kraftvärmens marknadspenetration. Ett klart rättsläge när det gäller nätfrågor är särskilt viktig för kraftvärmesektorn, eftersom kraftvärmeproducenterna ofta är små, oberoende operatörer som är känsliga för kostnader och villkor på detta område.

Kraftvärmeproducenter står i allmänhet inför samma nätrelaterade problem som elproducenter som använder förnybara energikällor. Därför grundas detta direktiv i många avseenden på samma bestämmelser som ingår i direktiv 2001/77/EG. Det innebär att förslaget omfattar bestämmelser som skall garantera att kraftvärmeproducenterna kan överföra och distribuera sin el. Anslutning till och förstärkning av nätet är ett annat område där det ibland kan finnas hinder för kraftvärme (se avsnitt 3). För att avlägsna sådana hinder omfattar förslaget bestämmelser om att operatörer av överförings- och distributionssystem skall utveckla och offentliggöra standardregler för nätanslutning och nättillträde. Sådana regler skall grundas på objektiva, öppna och icke-diskriminerande kriterier.

På grund av kopplingen mellan elproduktion och efterfrågan på värme måste kraftvärmeproducenter ibland köpa extra el i reserv eller för att fylla på den egna produktionen. Ibland måste de också sälja elöverskott, när produktionen överskrider förbrukningen. Stegvis håller särskilda marknader för balansering och reglering av el på att växa fram. Men långt ifrån alla kraftvärmeproducenter är ännu behöriga för tillträde till dessa marknader. Fram till dess att elmarknaden är helt avreglerad behövs det därför särskilda villkor för att se till att de tariffer som erbjuds kraftvärmeproducenter utan marknadstillträde som behöver köpa el fastställs utgående från objektiva, öppna och icke-diskriminerande kriterier. För att garantera insyn och öppenhet och för övervakningssyften föreslås det också att det genomförs jämförande analyser av de tariffer som erbjuds kraftvärmeproducenter för köp av extra el och vid försäljning av överskottsel.

5.7 Administrativa förfaranden

Organisationer som företräder kraftvärmeföretagare har påpekat att de administrativa förfarandena utgör hinder för utvecklingen av kraftvärme. Hindren kan bestå i långdragna förfaranden, komplicerade krav eller höga kostnader för förfarandet.

I direktiv 96/92/EG föreskrivs grundläggande villkor, bland annat för tillståndsförfarandet. I många fall räcker dessa villkor dock inte för att skydda små producenters intressen. Bland annat för oberoende kraftvärmeproducenter kan de administrativa förfarandena och planeringsförfarandena utgöra allvarliga hinder.

I många hänseenden skulle harmoniserade regler på detta område kunna främja kraftvärme. Men å andra sidan skiljer sig de olika medlemsstaternas administrativa förfaranden och planeringsförfaranden kraftigt åt, på grund av de stora skillnaderna i förvaltning och lagstiftning. Med hänsyn till detta och till subsidiaritetsprincipen omfattar detta förslag därför inga bestämmelser om sådana harmoniserade villkor.

Men det krävs ända förstärkta insatser för att minska de administrativa hindren. Därför föreslås det att medlemsstaterna eller de behöriga myndigheter som utsetts av medlemsstaterna utvärderar de befintliga rättsliga ramarna för att försöka minska hindren för kraftvärme och förenkla och förkorta förfarandena, samt se till att objektiva, öppna och icke-diskriminerande villkor råder. Medlemsstaterna skall rapportera om resultaten av dessa utvärderingar och i förekommande fall ange vilka åtgärder som vidtagits för att avlägsna hindren.

6. Motivering för åtgärder på gemenskapsnivå

6.1 Den nuvarande politiska situationen

I grönboken om säker energiförsörjning ⁽¹⁾ redogör kommissionen för hur energisituationen väntas se ut i EU under de kommande årtiondena. Bland annat betonas vikten av förstärkta insatser för att minska energietfterfrågan och på så sätt både bli mindre beroende av leverantörer utanför gemenskapen och bidra till lösningen av klimatförändringsproblemen. Båda dessa strategiska mål skulle främjas av klara regler för kraftvärmeproduktion, som ger anläggningarna möjlighet att fungera korrekt och utnyttja sin bränslesparingspotential.

⁽¹⁾ "Mot en europeisk strategi för trygg energiförsörjning" KOM(2000) 769.

I sitt förslag till ändring av el- och gasdirektiven ⁽¹⁾ betonade kommissionen att en helt avreglerad marknad förutsätter integrering av de externa kostnaderna om man vill uppnå rättvisa förhållanden för alla parter. Enligt bland annat undersökningen ExternE ⁽²⁾ förorsakar kraftvärmeproduktion bara hälften så mycket skador på samhälle och miljö som konventionell elproduktion, beräknat utgående från samma bränslemängd. Så länge de externa kostnaderna inte integreras i energipriserna kommer kommissionen att främja initiativ för att åtgärda denna obalans. Syftet med sådana initiativ skulle vara att kompensera kraftvärmeproducenten för de extra kostnader som uppstår jämfört med separat produktion av värme och el. En sådan kompensation skulle under rådande marknadsförhållanden användas för att rätta till obalansen och undvika att dessa extra kostnader leder till högre pris på kraftvärmeproducerad värme och el jämfört med separat producerad. Kompensationen för extra kostnader bör anpassas till behoven av kompensation för olika storlekar på anläggningarna, typer av tekniker och bränslen. Större kraftvärmeverk har inte lika stort behov av kompensation som mindre.

I sitt meddelande om fullbordandet av den inre marknaden ⁽³⁾ betonade kommissionen att inrättandet av en inre marknad för el och gas i många hänseenden har visat sig ha fördelar för miljön, bland annat i form av ökad drifteffektivitet och övergång till renare bränslen. Men det framhölls också att de sjunkande energipriserna sannolikt inte uppmuntrade till ökad energieffektivitet och användning av förnybara energikällor. Det kan vara riskabelt att vänta på att den inre marknaden för energi fullbordas, eftersom man under tiden kan gå miste om möjligheter till kraftvärmeproduktion. Därför anmälde kommissionen i ovannämnda meddelande att den har för avsikt att under 2002 förbereda förslag om kraftvärme.

I artikel 2 i EG-fördraget föreskrivs en hållbar utveckling av näringslivet inom gemenskapen. I artikel 6 i EG-fördraget förstärks denna målsättning genom kravet att gemenskapens miljöpolitik skall integreras i gemenskapens övriga politik. Dessutom identifieras utsläppen av växthusgaser som ett av de viktigaste hindren för en hållbar utveckling i kommissionens meddelande om hållbar utveckling ⁽⁴⁾, som lades fram vid Europeiska rådets möte i Göteborg i juni 2001. Vid samma möte antogs också en strategi för hållbar utveckling, och man lade till en miljödimension till Lissabonprocessens åtaganden om ekonomisk och social förnyelse ⁽⁵⁾.

I syfte att ta itu med klimatförändringsproblemet antog kommissionen nyligen ett meddelande om genomförandet av det europeiska klimatförändringsprogrammet ⁽⁶⁾. Där framgår att kommissionen har för avsikt att lägga fram ett förslag till direktiv om kraftvärme under 2002. Dessutom har kommissionen nyligen även antagit ett förslag till direktiv om handel med utsläppsrätter för växthusgas ⁽⁷⁾. När en sådan marknad blivit fullt funktionsduglig kommer priset på koldioxidutsläpp att bli fullt tydligt och ett viktigt steg mot internaliseringen av de externa kostnaderna kommer att ha tagits. Med en sådan marknad kommer dessutom motiveringen för nationella ekonomiska stödsystem för att främja kraftvärme att försvinna. Så länge det inte finns en väl fungerande marknad som återspeglar priset på koldioxid kommer kraftvärmens emellertid att vara särskilt känslig för konkurrens från mindre ren energi, och därför ofta behöva särskilt stöd. Som en reaktion på kommissionens handlingsplan för ökad energieffektivitet ⁽⁸⁾ fastställde rådet främjandet av kraftvärme som en av de prioriterade åtgärderna på kort sikt i uppföljningen av handlingsplanen ⁽⁹⁾. Europaparlamentet uppmanade kommissionen att lägga fram förslag till gemensamma regler för främjandet av kraftvärme ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁾ "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiven 96/92/EG och 98/30/EG om gemensamma regler för de inre marknaderna för el och naturgas" KOM(2001) 125 slutlig.

⁽²⁾ "ExternE – Externalities of Energy", EG, GD Forskning, Bryssel, 1999.

⁽³⁾ "Fullbordande av den inre marknaden för energi" KOM(2001) 125 slutlig.

⁽⁴⁾ "Hållbar utveckling i Europa för en bättre värld: En strategi för hållbar utveckling i Europeiska unionen (Kommissionens förslag till Europeiska rådet i Göteborg)" KOM(2001) 264.

⁽⁵⁾ "Ordförandeskapets slutsatser – Europeiska rådets möte i Göteborg den 15 och 16 juni 2001": SI(2001)500.

⁽⁶⁾ KOM(2001) 580 slutlig.

⁽⁷⁾ "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgas inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG" KOM(2001) 581.

⁽⁸⁾ "Handlingsplan för ökad energieffektivitet i Europeiska gemenskapen" KOM(2000) 247 slutlig.

⁽⁹⁾ 13407/1/00 ENER – KOM(2000) 247 slutlig.

⁽¹⁰⁾ Betänkande om handlingsplan för ökad energieffektivitet i Europeiska gemenskapen, A5-0054/2001.

I gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till skydd för miljön ⁽¹⁾, som reviderats nyligen, infördes bestämmelser som skulle ge utrymme för finansiellt stöd för kraftvärme under vissa förutsättningar. För att kunna komma ifråga enligt riktlinjerna måste miljövinster av det berörda kraftvärmestödet dokumenteras.

6.2 Ytterligare konsekvenser av åtgärder på gemenskapsnivå

Medlemsstaterna blir allt mer beroende av varandra på energiområdet, framför allt med tanke på den inre marknaden för energi och det gemensamma åtagandet att minska utsläppen av växthusgaser till följd av ratificeringen av Kyotoprotokollet. Politiska beslut om kraftvärme i en medlemsstat kan påverka energimarknaderna i andra medlemsstater. De gemensamma konkurrensreglerna i fördraget måste medlemsstaterna också ta hänsyn till, samt även gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till skydd för miljön, som reviderats nyligen. I dessa riktlinjer fastställs också det nationella manöverutrymmet på kraftvärmeområdet. Dessutom visar den nuvarande bristen på framsteg när det gäller kraftvärmemarknaden att det är tveksamt om den potential som finns på kraftvärmeområdet kan utnyttjas med initiativ enbart på medlemsstatsnivå.

Detta har fått kommissionen att dra slutsatsen att kraftvärmestrategier på medlemsstatsnivå behöver kompletteras med lagstiftning på gemenskapsnivå. Detta direktiv kommer att skapa den rättsliga ram som krävs. Därmed kan insatserna på samtliga nivåer inriktas på att främja högeffektiv kraftvärme. Direktivet skall vara ett medel för att minska den nuvarande osäkerheten på marknaden när det gäller kraftvärme. Det skall även tjäna som ett viktigt stimulerande inslag på kraftvärmeområdet i de enskilda medlemsstaterna genom att inrätta en sammanhängande gemenskapsram. Med tanke på att man måste ta hänsyn till de olika nationella förutsättningarna för kraftvärme och respektera subsidiaritetsprincipen kommer medlemsstaterna i stor utsträckning att få bestämma hur man skall agera inom den generella gemenskapsramen för kraftvärme.

Genom lagstiftning på gemenskapsnivå kommer man att se till att gemensamma principer för främjandet av kraftvärme utvecklas. Definitionen av högeffektiv kraftvärme är ett exempel på ett område där det krävs åtgärder på gemenskapsnivå för att garantera en gemensam metod för främjande av kraftvärme och därmed undvika snedvridning av marknaden. Dessutom kan gemensamma principer för högeffektiv kraftvärme även säkerställa att det finansiella stödet för kraftvärme prioriteras på ett sådant sätt att stödet fördelas till den mest effektiva produktionen.

Det ligger också i gemenskapens intresse att arbeta för lika konkurrensvillkor på den inre marknaden för energi. Det är viktigt att inrätta en objektiv och icke-diskriminerande ram för kraftvärmeproducenterna med avseende på närelaterade frågor. Den skall vara öppen för insyn, och har en klar gemenskapsdimension. Att skapa lika villkor är också relevant i konkurrenshänseende eftersom det kan säkerställa ett visst antal marknadsaktörer på den inre marknaden för energi. Gemenskapsåtgärder för oberoende, ofta småskaliga, kraftproducenter, som till exempel kraftvärmeproducenter, skulle därmed indirekt kunna bidra till att stimulera konkurrensen på den inre elmarknaden.

Ur perspektivet trygg energiförsörjning har gemenskapen också intresse av att främja högeffektiv kraftvärme som en del av den övergripande strategin för att minska efterfrågan på energi. I det sammanhanget är främjande av kraftvärme som bygger på inhemska energikällor som till exempel bioenergi, avfall och geotermisk energi av särskilt stor betydelse.

Med tanke på framtiden innebär ett direktiv om främjande av kraftvärme, stora värmemarknader och befintliga stödprogram att kandidatländerna får möjlighet att öka sin försörjningstrygghet.

Avslutningsvis kan kraftvärme bidra till gemenskapens politik för en hållbar utveckling, i synnerhet när det gäller behovet av ökad användning av ren energi och åtgärder för att minska efterfrågan på energi. Detta beror på den höga bränsleeffektiviteten och den minskade miljöpåverkan. När det gäller klimatförändringarna har gemenskapen ett klart intresse av att lägga fram konkreta förslag som syftar till att minska utsläppen av växthusgaser. Ett direktiv om främjande av kraftvärme är därför ett av inslagen i det åtgärds-paket som krävs för att man skall kunna uppfylla Kyotoprotokollet till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar, och även ett inslag i andra strategiska paket för att uppnå ytterligare åtaganden.

⁽¹⁾ "Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till skydd för miljön" (EGT C 37, 3.2.2001, s. 3).

7. Det föreslagna direktivets konsekvenser

7.1 Möjliga energibesparingar

I den sammanfattande rapporten med statistiska uppgifter om kraftvärme presenterar Eurostat följande beräkningar av uppskattade energibesparingar för olika typer av kraftvärmeverk under åren 1994–1998.

Tabell 3 — Energibesparing beräknad för olika cykler i EU, TJ

	1994 (*)	1996	1997	1998
Kombicykel	139 349	240 175	309 744	385 842
Mottrycksturbin	329 604	321 296	326 528	278 328
Kondensturbin med värmeåtervinning	83 645	258 982	247 361	236 937
Gasturbin med värmeåtervinning	79 041	91 287	128 305	149 877
Förbränningsmotor	36 684	71 375	103 506	124 823
Övrigt	1 068	4 015	2 585	138
Totalt EU-15	669 391	987 130	1 118 029	1 175 946

(*) Uppgifterna för Tyskland gäller 1995.

Källa: "Combined Heat and Power production (CHP) in the EU – summary of statistics 1994–1998", Eurostat, 2001.

Enligt Eurostat uppgick de absoluta besparingarna av primärenergi tack vare kraftvärme under 1998 till 1 176 PJ, eller 28 Mtoe. Detta motsvarar 2 % av EU:s totala förbrukning av primärenergi. Eurostats beräkningar grundar sig på en antagen genomsnittlig effektivitet för elframställning på 36 %, en genomsnittlig effektivitet för värmeframställning på 85 % och en total effektivitet för kraftvärmeverk på 75 % under 1998.

7.2 Konsekvenser för försörjningstryggheten

Importberoende och ökande importandelar kan leda till att risken för försörjningsavbrott eller -svårigheter blir oroväckande. Det vore emellertid alltför enkelt, och även felaktigt, att betrakta försörjningstryggheten som enbart en fråga om att minska importberoendet och öka den inhemska produktionen. För en trygg försörjning krävs en lång rad politiska initiativ för att, bland annat, skapa en diversifiering av källor och teknik samt förbättra de internationella relationerna.

Med tanke på importberoendet skulle kraftvärme vara gynnsamt om importen av bränsle till EU skulle minskas, jämfört med separat produktion av el och värme. Kraftvärmeanläggningar leder dock inte automatiskt till minskad energiimport. Om så är fallet kan fördelarna avseende försörjningstryggheten vara av olika omfattning. Om ett kraftvärmeprojekt leder till en mer diversifierad bränslemix än vid separat produktion ökar försörjningstryggheten. Lokal elproduktion kan också leda till tryggare elförsörjning eftersom el produceras i många olika regioner i landet där värme behövs. Självförsörjningen av kraft ökar i dessa regioner och risken för kraftavbrott minskas. Produktionen i de flesta stora industrier med behov av ånga är väldigt känslig för kraftavbrott, och egen elframställning är för dem ett sätt att skapa en tryggare elförsörjning.

Om kraftvärmeproduktionen sker i fjärrvärmesystem ger det en tryggare värmeförsörjning eftersom stora kraftvärmeanläggningar alltid har reservkapacitet för att klara avbrott i enskilda enheter, vilket små värmeanläggningar sällan har möjlighet till.

Den fysiska säkerheten i kraftvärmeverk, med avseende på sabotage och terroristattacker, måste också beaktas, i synnerhet efter attacken i USA den 11 september 2001. Kraftvärmeproduktion sker i ett stort antal anläggningar medan elproduktion i normalfallet sker i ett fåtal, stora centrala kraftanläggningar som är mer sannolika mål för terrorister eftersom effekterna av en attack blir större. Kraftvärmeproduktion skulle således normalt sett öka kraftsystemets fysiska säkerhet.

7.3 Åtgärdens kostnadseffektivitet

Nya högeffektiva och välkonstruerade kraftvärmeanläggningar som är dimensionerade utifrån en relativt stabil efterfrågan på värme, och som drivs under ett tillräckligt antal timmar per år, anses allmänt som en kostnadseffektiv lösning för energiförsörjningen.

Att fastställa kostnadseffektiviteten för detta förslag är trots allt ofrånkomligen förknippat med många osäkerheter och antaganden. I det här fallet är det viktigt att fastställa det normala förhållande som kraftvärmens kostnadseffektivitet kan jämföras med. De enorma skillnaderna i beräkningen av de minskade koldioxidutsläppen från kraftvärme (se kapitel 6.2) visar vilka olika konsekvenser olika antaganden vid beräkningen av minskade koldioxidutsläpp eller kostnadseffektivitet får.

I samband med det europeiska klimatförändringsprogrammet nämndes en uppskattad möjlig minskning till följd av ett kraftvärmedirektiv med 65 Mt CO₂eq av vilka 12 Mt CO₂eq skulle kunna uppnås till en kostnad av mellan 20 och 50 euro per ton ⁽¹⁾. Hur det faktiska utfallet blir är dock, enligt dokumentet, svårt att bedöma, med tanke på att varje medlemsstat enligt direktivförslaget själv kan avgöra vilken genomförandestrategi och vilka stödmekanismer för kraftvärmeteknik som skall användas.

Det bör också nämnas att dessa kostnadsuppskattningar grundas på antagandet att kraftvärmetekniken faller under gassektorn, använder kombicycle och har en effektivitet på 55 %. Det är med andra ord det antagande som ligger till grund för den försiktigaste uppskattningen av kostnadseffektiviteten för kraftvärme. Om andra grunder för antagandet skulle användas skulle kraftvärmetekniken vara mer kostnadseffektiv.

Det faktum att detta direktiv endast skall främja högeffektiva kraftvärmeanläggningar där bränsletillförseln används på ett optimalt sätt kommer troligen också att förbättra åtgärdens generella kostnadseffektivitet. Dessutom bör man komma ihåg att syftet med att främja kraftvärme inte bara är att minska utsläppen av växthusgaser, utan också att spara energi. När åtgärdens kostnadseffektivitet bedöms måste därför även viktiga kompletterande vinster med avseende på energibesparing och tryggad energiförsörjning beaktas.

8. Relevans för kandidatländerna

Gemenskapsåtgärder för att främja kraftvärme är också av stor betydelse för kandidatländerna, framför allt i Central- och Östeuropa, där kraftvärme, och i synnerhet fjärrvärme, under många år har varit viktiga beståndsdelar av energiförsörjningssystemet. I de flesta central- och östeuropeiska länder sker minst 10 % av elproduktionen med hjälp av kraftvärme, och i vissa fall är siffran betydligt högre ⁽²⁾. Fjärrvärmeanvändningen är ännu mera utbredd i Central- och Östeuropa, där fjärrvärmenät finns i de flesta stora städer och marknadsandelarna för fjärrvärme ligger på mellan 13 och 70 % ⁽³⁾. Enligt Euroheat & Power ⁽⁴⁾ är nästan 40 % av invånarna i Central- och Östeuropa fjärrvärmekunder, vilket motsvarar 41 miljoner användare, jämfört med runt 20 miljoner i EU.

⁽¹⁾ "Meddelande från kommissionen om genomförandet av första delen av det europeiska klimatförändringsprogrammet" KOM(2001) 580 slutlig.

⁽²⁾ "The European Cogeneration Review", Cogen Europe, 1999.

⁽³⁾ "District Heat in Europe – Country by Country 2001 Survey", Euroheat & Power, 2001.

⁽⁴⁾ "District Heat in Europe – 1999 Survey", Euroheat & Power, 1999.

Energisektorn i de flesta central- och östeuropeiska länder kännetecknas i allmänhet av stor efterfrågan på värme och en omfattande energibesparingspotential. Det allmänna skicket på många av fjärrvärmesystemen i Central- och Östeuropa är inte bra med i vissa fall överkapacitet och gamla nät i behov av renovering. Resultatet blir att näten ofta blir relativt ineffektiva. Samtidigt står fjärrvärmens ibland under konkurrens från andra energikällor. Gemenskapsåtgärder för att främja kraftvärmeanvändningen skulle därför kunna skapa en stabil ram till stöd för kraftvärme och fjärrvärme i den regionen.

Mot denna bakgrund skulle det kunna vara särskilt viktigt att skydda den befintliga fjärrvärmeinfrastrukturen, som hotas på grund av bristande renovering och konkurrens från individuell uppvärmning. Ett kraftvärmedirektiv skulle kunna ge vägledning och incitament för att främja högeffektiv kraftvärme på grundval av bland annat befintlig infrastruktur och dokumenterad erfarenhet av kraftvärme och fjärrvärme i regionen. Modernisering av fjärrvärmenäten och övergång till kraftvärme istället för hetvattenpannor skulle i många fall kunna vara av stor betydelse i samband med framtida insatser för att förbättra energieffektiviteten i kandidatländerna.

9. Samråd under förberedelserna av förslaget

Förslaget har utarbetats efter en period med samråd och förberedelser, där olika möten anordnats och arbetsgrupper deltagit.

Medlemsstaterna och företrädare för europeiska sammanslutningar och icke-statliga organisationer var inbjudna till ett formellt samråd som kommissionen anordnade den 26 november 2001. Vid det mötet fick medlemsstaterna och andra intressenter möjlighet att yttra sig om vad som skulle kunna ingå i ett kraftvärmedirektiv. Ett dokument med bakgrundsinformation som hade skickats ut före mötet låg till grund för samrådet. Ett antal medlemsstater och organisationer har efteråt lämnat in skriftliga kommentarer till direktivet.

Den 12 november 2001 hölls ett särskilt samråd i form av en studiegrupp med sakkunniga från industrin, sammanslutningar och forskningsinstitut där man enbart diskuterade tekniska frågor beträffande definition och certifiering av kraftvärme.

Ett annat seminarium med inriktning på framtidsutsikterna för kraftvärmetekniken i Europa organiserades den 25 oktober 2001. Företrädare för medlemsstaterna och kandidatländerna samt industrin var inbjudna.

Gemenskapsåtgärder för att främja kraftvärme var även föremål för diskussioner vid två olika arbetsgrupper under det europeiska klimatförändringsprogrammet. De var verksamma under ett års tid från mitten av 2000. Arbetet bedrevs gemensamt av företrädare för kommissionens olika avdelningar, medlemsstaterna, industrin och olika miljögrupper.

10. Förslagets innehåll

Artikel 1 definierar syftet med förslaget.

Artikel 2 anger det föreslagna direktivets räckvidd.

Artikel 3 fastställer tekniska definitioner.

Artikel 4 innehåller bestämmelser angående ursprungsgarantier för kraftvärmeproducerad el, i linje med bestämmelserna om gemensamma regler för de inre marknaderna för el och naturgas med avseende på skyldighet att lämna uppgifter.

Artikel 5 förpliktigar medlemsstaterna att utveckla kriterier för fastställande av energieffektiviteten i samband med kraftvärmeproduktion, på grundval av en gemensam metod.

Artikel 6 förpliktigar medlemsstaterna att publicera rapporter med analyser av den nationella kraftvärmepotentialen och vilka nationella hinder som finns för att denna potential skall kunna utnyttjas.

Artikel 7 innehåller bestämmelser för utvärderingen av stödssystem för kraftvärme.

Artikel 8 berör nätfrågor.

Artikel 9 förpliktigar medlemsstaterna att bedöma möjligheterna att minska de administrativa hindren för kraftvärme.

Artikel 10 berör kraven på rapportering enligt direktivet.

Bilaga I innehåller en förteckning över den kraftvärmeteknik som omfattas av förslaget.

Bilaga II beskriver den metod som skall användas för grunddefinitionen av kraftvärme.

Bilaga III beskriver en metod för att avgöra hur effektiv kraftvärmeproduktionen är.

Bilaga IV innehåller en förteckning av vilka kriterier som skall användas när den nationella potentialen för högeffektiv kraftvärme analyseras.

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska
gemenskapen, särskilt artikel 175 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yt-
rande,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget, och

av följande skäl:

- (1) Möjligheterna att använda kraftvärme för att spara energi är inte tillräckligt utnyttjade i gemenskapen för närvarande. Främjande av högeffektiv kraftvärme på grundval av efterfrågan på nyttiggjord värme är en prioritering för gemenskapen eftersom nyttan med kraftvärme kan bli avsevärd med tanke på besparingar av primärenergi och minskning av utsläpp, framför allt av växthusgaser. Dessutom kan en effektiv energianvändning genom kraftvärme bidra på ett positivt sätt till försörjningstryggheten och till Europeiska unionens och medlemsstaternas konkurrenssituation. Därför är det nödvändigt att vidta åtgärder för att se till att möjligheterna utnyttjas bättre inom ramen för den inre marknaden för energi.

- (2) Europaparlamentets och rådets direktiv 96/92/EG av den 19 december 1996 om gemensamma regler för den inre

marknaden för el ⁽¹⁾ är ett viktigt steg för att fullborda den inre marknaden för el. Vid mötet i Lissabon den 23–24 mars 2000 efterlyste Europeiska rådet snabba insatser för att fullborda de inre marknaderna för el och gas, samt påskynda avregleringen inom dessa två sektorer för att få till stånd en fullt fungerande inre marknad. Till följd av det antog kommissionen den 13 mars 2001 ett åtgärds paket för fullbordandet av den inre marknaden samt ett förslag till direktiv om ändring av direktiven 96/92/EG och 98/30/EG om gemensamma regler för de inre marknaderna för el och naturgas ⁽²⁾.

- (3) I grönboken om en trygg energiförsörjning ⁽³⁾ konstateras att Europeiska unionen är kraftigt beroende av sina externa försörjningskällor, som idag tillgodoser 50 procent av dess behov – en siffra som kommer att stiga till närmare 70 procent år 2030 om de nuvarande tendenserna håller i sig. Importberoende och ökande importandelar kan leda till att risken för försörjningsavbrott eller -svårigheter blir oroväckande. Det vore emellertid allt för enkelt, och även felaktigt, att betrakta försörjningstryggheten enbart som en fråga om att minska importberoendet och öka den inhemska produktionen. För en trygg försörjning krävs en lång rad politiska initiativ för att, bland annat, skapa en diversifiering av källor och teknik samt förbättra de internationella relationerna. I grönboken betonades vidare att en trygg energiförsörjning är avgörande för en hållbar utveckling i framtiden. I grönboken framgår avslutningsvis att nya åtgärder för att minska efterfrågan på energi är avgörande, både för att minska importberoendet och för att begränsa utsläppen av växthusgaser.

⁽¹⁾ EGT L 27, 30.1.1997, s. 20.

⁽²⁾ KOM(2001) 125 slutlig.

⁽³⁾ KOM(2000) 769 slutlig.

- (4) I kommissionens meddelande "Hållbar utveckling i Europa för en bättre värld: En strategi för hållbar utveckling i Europeiska unionen" ⁽¹⁾, som presenterades vid Europeiska rådets möte i Göteborg den 15–16 juni 2001, pekades klimatförändringarna ut som ett av de största hindren för hållbar utveckling. I meddelandet betonades också behovet av att öka användningen av ren energi och att vidta tydliga åtgärder för att minska efterfrågan på energi.
- (5) En ökad korrekt användning av kraftvärme är en viktig del i det åtgärds paket som behövs för att Kyotoprotokollet till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar skall kunna efterlevas, och även i andra strategiska paket för att uppnå ytterligare åtaganden. I meddelandet om genomförandet av första delen av det europeiska klimatförändringsprogrammet ⁽²⁾ pekade kommissionen på främjandet av kraftvärme som en av de åtgärder som behövs för att minska utsläppen av växthusgaser från energisektorn. Kommissionen tillkännagav även att man hade för avsikt att lägga fram ett förslag till direktiv om främjande av kraftvärme under 2002.
- (6) En ökad korrekt användning av kraftvärme är en prioritet, vilket också framgick av meddelandet "En gemenskapsstrategi för att främja kraftvärme och undanröja hinder för dess utveckling" ⁽³⁾. Detta bekräftades i rådets resolution av den 18 december 1997 om en gemenskapsstrategi för att främja kraftvärme ⁽⁴⁾, och i Europaparlamentets betänkande om en gemenskapsstrategi för att främja kraftvärme ⁽⁵⁾.
- (7) I slutsatserna från den 30 maj 2000 och den 5 december 2000 ⁽⁶⁾ godkände rådet kommissionens handlingsplan för ökad energieffektivitet ⁽⁷⁾ och pekade på främjandet av kraftvärme som en av de prioriterade områdena på kort sikt. I sitt betänkande av den 7 februari 2001 ⁽⁸⁾ uppmanar Europaparlamentet kommissionen att framlägga förslag om gemensamma bestämmelser om främjande av kraftvärmeteknik i den utsträckning det ur ekologisk synvinkel är förnuftigt.
- (8) Rådets direktiv 96/61/EG av den 24 september 1996 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar ⁽⁹⁾, Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/80/EG av den 23 oktober 2001 om begränsning av utsläpp till luften av vissa föroreningar från stora förbränningsanläggningar ⁽¹⁰⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/76/EG av den 4 december 2000 om förbränning av avfall ⁽¹¹⁾ hänvisar alla till behovet av att utvärdera möjligheterna till kraftvärme i nya anläggningar.
- (9) Högeffektiv kraftvärme kännetecknas enligt detta direktiv av de energibesparingar som uppnås genom kombinerad istället för separat produktion av värme och el. För att kraftvärmeproduktionen skall kunna betecknas som högeffektiv bör energibesparingarna vara mer än 5 % i befintliga kraftvärmeverk och mer än 10 % i nya. För att energibesparingarna skall bli så stora som möjligt och för att undvika att de går förlorade genom felaktig drift av kraftvärmeverken bör största möjliga uppmärksamhet riktas mot driftsvillkoren för dessa verk, framför allt för att se till att värmeproduktionen används på ett korrekt sätt.
- (10) I kontrollsyfte och med hänsyn till insyn och öppenhet är det viktigt att en harmoniserad grunddefinition av kraftvärme antas. Produktion i kraftvärmeanläggningar som är utrustade för separat el- och värmeproduktion bör undantäckas från definitionen av kraftvärme.
- (11) För att endast kraftvärme som skapar vinster i form av besparingar av primärenergi skall främjas måste ytterligare kriterier utvecklas, så att energieffektiviteten i den typ av kraftvärmeproduktion som faller under grunddefinitionen skall kunna fastställas och kvantifieras. För att undvika snedvridning av den inre marknaden för energi bör nationella referensvärden för effektivitet antas på grundval av en gemensam metod, för att användas vid definitionen av högeffektiv kraftvärme.
- (12) De definitioner av kraftvärme och högeffektiv kraftvärme som används i detta direktiv påverkar inte användningen av de definitioner i nationell lagstiftning som används i andra syften än de i detta direktiv. Det är lämpligt att använda definitionerna i Europaparlamentets och rådets direktiv 96/92/EG av den 19 december 1996 om gemensamma regler för den inre marknaden för el ⁽¹²⁾ och i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/77/EG av den 27 september 2001 om främjande av el producerad från förnybara energikällor på den inre marknaden för el ⁽¹³⁾.
- (13) För att öka insyn och öppenhet i samband med konsumenternas val mellan kraftvärmeproducerad el och el som producerats med annan teknik måste den högeffektiva kraftvärmens ursprung kunna garanteras.
-
- ⁽¹⁾ KOM(2001) 264 slutlig.
- ⁽²⁾ KOM(2001) 580 slutlig.
- ⁽³⁾ KOM(97) 514 slutlig.
- ⁽⁴⁾ EGT C 4, 8.1.1998, s. 1.
- ⁽⁵⁾ A4-0145/98.
- ⁽⁶⁾ Rådets slutsatser 8835/2000 (30 maj 2000) och rådets slutsatser 1400/2000 (5 december 2000).
- ⁽⁷⁾ KOM(2000) 247 slutlig.
- ⁽⁸⁾ A5-0054/2001.
- ⁽⁹⁾ EGT L 257, 10.10.1996, s. 26.
- ⁽¹⁰⁾ EGT L 309, 27.11.2001, s. 1.
- ⁽¹¹⁾ EGT L 332, 28.12.2000, s. 91.
- ⁽¹²⁾ EGT L 27, 30.1.1997, s. 20.
- ⁽¹³⁾ EGT L 283, 27.10.2001, s. 33.

- (14) För att kraftvärmetekniken skall få ökad genomslagskraft på marknaden på medellång sikt är det lämpligt att kräva att medlemsstaterna antar och publicerar en rapport där den nationella kraftvärmepotentialen analyseras. En separat analys av de hinder som finns för kraftvärme bör också ingå. På grundval av dessa rapporter och de framsteg som gjorts mot det allmänna vägledande mål för EU där 18 % av den el som förbrukas skall vara kraftvärme-producerad före 2010 bör kommissionen överväga om det är lämpligt att fastställa vägledande mål för varje medlemsstat. Man bör framför allt ta hänsyn till bedömningen av möjligheterna till ökad användning av förnybara energikällor på de nationella värmemarknaderna med hjälp av kraftvärme.
- (15) Offentligt stöd bör vara förenligt med bestämmelserna i gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till skydd för miljön⁽¹⁾. Enligt dessa riktlinjer kan för närvarande vissa typer av stöd tillåtas om det kan påvisas att åtgärderna gynnar miljön därför att verkningsgraden är ovanligt hög, därför att energiåtgången kan minska eller därför att tillverkningsprocessen påverkar miljön mindre. Sådant stöd kommer i vissa fall att vara nödvändigt för att utnyttja kraftvärmepotentialen ytterligare, i synnerhet med tanke på behovet av att internalisera de externa kostnaderna.
- (16) System för offentligt stöd för främjande av kraftvärme bör vara inriktade på stöd till kraftvärme på grundval av efterfrågan på nyttiggjord värme, och undvika att uppmuntra en ökad värmeefterfrågan för att bränsleförbrukning och koldioxidutsläpp inte skall öka. Medlemsstaterna bör vidta åtgärder för att förhindra att offentligt stöd till kraftvärme-producerad el kan användas för att stödja värmeproduktion och därigenom öka risken för att värmen inte används på tänkt sätt. Utan att det påverkar gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till skydd för miljön bör direkt produktionsstöd i princip inriktas på den andel kraftvärme-producerad el som antingen producerats i anläggningar med en kapacitet som ligger under ett tröskelvärde på högst 50 MW_e, eller i större anläggningar, men då endast för den el som producerats med den kapacitet som ligger under ett sådant tröskelvärde.
- (17) Medlemsstaterna har olika stödmekanismer till förmån för kraftvärme på nationell nivå – investeringsstöd, skattefrihet eller skatterabatt, gröna certifikat och system med direkt prisstöd. Kommissionen har för avsikt att granska situationen närmare och rapportera om de erfarenheter man kommer fram till när det gäller tillämpningen av nationella stödmekanismer.
- (18) Kostnaderna och avgifterna för anslutning till nätet för överföring och distribution av kraftvärme-producerad el och avgifterna vid köp av den ytterligare el som kraftvärme-producenterna ibland behöver bör fastställas enligt objektiva, klara och tydliga samt icke-diskriminerande kriterier. Kostnaderna och vinsterna i samband med kraftvärme-produktion bör beaktas. Kostnaderna och de administrativa kraven i samband med anslutningen till elnätet är betydande hinder för ytterligare utveckling, särskilt för kraftvärmeanläggningar som använder förnybara energikällor och för små anläggningar med en kapacitet på mindre än 1 MW_e.
- (19) Kraftvärmesektorns särskilda struktur – många små och medelstora producenter – bör beaktas, särskilt när de administrativa förfarandena för bygglov till utökad kraftvärmekapacitet ses över.
- (20) Syftet med detta direktiv är att skapa en ram för främjande av kraftvärme och det är i samband med det viktigt att betona behovet av stabila ekonomiska och administrativa förutsättningar för investeringar i nya kraftvärmeanläggningar. Medlemsstaterna uppmuntras att tillgodose det behovet genom att utforma stödsystem med en varaktighet på minst fyra år, och genom att undvika att ofta ändra de administrativa förfarandena osv. Medlemsstaterna uppmanas vidare att se till att systemen för offentligt stöd uppfyller principen om ett gradvist upphörande.
- (21) Kraftvärmens generella effektivitet och hållbarhet beror på många faktorer, till exempel teknik, bränsletyper, belastningslinjer, storlek och värmeegenskaper. Användningen av värme för högtrycksånga i industriella processer begränsar eleffektiviteten i kraftvärmeanläggningen på grund av den höga temperaturen (över 140 °C). Användningen av värmen för fjärrvärme innebär en högre eleffektivitet i kraftvärmeanläggningen eftersom den temperatur som krävs är lägre (40 °C–140 °C) än vid industriell användning. Vid användning av värme inom jordbruket, till exempel för uppvärmning av växthus och bassänger för vattenbruk, är temperaturen ännu lägre (under 40 °C) vilket förbättrar möjligheterna att öka eleffektiviteten. Direktivet tar hänsyn till detta genom att tre kraftvärmeklasser införs. På så sätt beaktas de olika temperaturnivåerna vid bedömningen av eleffektiviteten i olika kraftvärmeanläggningar.
- (22) I enlighet med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i artikel 5 i fördraget bör allmänna principer om en ram för främjande av kraftvärme på den inre marknaden för energi fastställas på gemenskapsnivå. Detaljerna kring genomförandet bör emellertid utformas av medlemsstaterna så att varje medlemsstat kan välja det system som är lämpligast. Direktivet begränsar sig till det minsta möjliga som krävs för att målen skall uppnås och går inte utöver vad som är nödvändigt för detta.

⁽¹⁾ EGT C 37, 3.2.2001, s. 3.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte

Syftet med direktivet är att skapa en ram för främjande av kraftvärme på grundval av efterfrågan på nyttiggjord värme på den inre marknaden för energi. Vid genomförandet av detta direktiv skall hänsyn tas till särskilda nationella omständigheter, i synnerhet med avseende på klimatförhållanden och ekonomiska villkor.

Artikel 2

Räckvidd

Direktivet skall tillämpas för kraftvärme enligt definitionen i artikel 3. Bilaga I innehåller en förteckning över de olika typer av kraftvärmepannor som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Definitioner

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

- a) *kraftvärme*: framställning i en och samma process av värmeenergi och el- och/eller mekanisk energi. Av praktiska skäl och på grund av att värmen måste hålla olika temperatur beroende på hur den skall användas, vilket påverkar kraftvärmeeffektiviteten, skall kraftvärmen indelas i följande tre klasser: industriell kraftvärme, kraftvärme för fjärrvärme och kraftvärme för jordbrukssektorn.
- b) *industriell kraftvärme*: framställning i en process av el- och/eller mekanisk energi och värmeenergi som kan användas i industriell produktion, i allmänhet med en temperatur på 140 °C eller mer.
- c) *kraftvärme för fjärrvärme*: framställning i en och samma process av el- och/eller mekanisk energi och värmeenergi som kan användas i uppvärmningssyfte i fjärrvärmesystem eller direkt uppvärmning av byggnader, i allmänhet med en temperatur på 40 °C–140 °C.
- d) *kraftvärme för jordbrukssektorn*: framställning i en och samma process av el- och/eller mekanisk energi och värmeenergi som kan användas för uppvärmning inom jordbruket av växthus, vattenbruksanläggningar och liknande, i allmänhet med en temperatur på 15 °C–40 °C.
- e) *nyttiggjord värme*: värme som framställs genom en kraftvärmeprocess på grundval av de effektivitetskriterier som fastställs i bilaga III punkt c 2, för att tillgodose en ekonomiskt motiverad efterfrågan; nyttiggjord värme skulle via en process i ett andra steg kunna användas för att framställa nyttiggjord kyla.
- f) *kraftvärmeproducerad el*: el som framställts i en process i samband med produktionen av nyttiggjord värme och i enlighet med de metoder som anges i bilaga II.
- g) *fjärrvärme*: ett system för kommersiell värmeförsörjning i form av varmvatten eller ånga via ett distributionsnät till användarna.
- h) *fjärrkyla*: ett system för försörjning av kall- eller varmvatten eller ånga till kylaggregat via ett distributionsnät.
- i) *reservkraft*: den el som måste levereras via elnätet när kraftvärmeprocessen avbryts eller är ur funktion.
- j) *spetskraft*: den el som måste levereras via elnätet när efterfrågan på el är större än den mängd el som genereras vid kraftvärmeproduktionen.
- k) *värmeeffektivitet*: den årliga produktionen av nyttiggjord värme dividerat med den bränslemängd som använts för den producerade värmen i en kraftvärmeprocess och för den totala elproduktionen. Då kraftvärmen används i samband med fjärrvärme mäts produktionen av nyttiggjord värme vid anslutningspunkten till värmedistributionsnätet, minskad med en realistisk bedömning av förlusterna i distributionsnätet.
- l) *eleffektivitet*: summan av den årliga elproduktionen mätt vid anslutningspunkten till huvudgeneratorerna dividerat med den bränslemängd som använts för den producerade värmen i en kraftvärmeprocess.
- m) *total effektivitet*: den årliga summan av produktionen av el och nyttiggjord värme dividerat med den bränslemängd som använts för den producerade värmen i en kraftvärmeprocess och den totala elproduktionen.
- n) *effektivitet*: effektiviteten beräknad på grundval av bränslenas lägre värmevärde vilket innebär att den latent ångbildningsvärmen för bränslefukt inte ingår.
- o) *högeffektiv kraftvärme*: kraftvärme som uppfyller kriterierna i bilaga III.
- p) *referensvärde för effektivitet vid separat produktion*: effektiviteten vid den alternativa separata produktion av värme och el som kraftvärmeprocessen antas ersätta.
- q) *el-värmeförhållande*: förhållandet mellan elenergi och nyttiggjord värmeenergi.
- r) *kraftvärmepanna*: panna i huvudsak avsedd för kraftvärmeprocesser enligt definitionen i punkt a; en kraftvärmepanna som framställer enbart elenergi eller enbart värmeenergi definieras ändå som kraftvärmepanna, men den producerade energin skall inte betecknas som kraftvärme vid tillämpningen av detta direktiv.

- s) *kraftvärmeanläggning*: en anläggning som består av ett eller flera kraftvärmepannor. En kraftvärmeanläggning kan även omfatta utrustning för framställning av enbart elenergi eller enbart värmeenergi. Den producerade energin från sådan utrustning skall inte betecknas som kraftvärme vid tillämpningen av detta direktiv.
- t) *nya kraftvärmepannor*: kraftvärmepannor som tagits i bruk den 1 januari 2004 eller senare.
- u) *befintliga kraftvärmepannor*: kraftvärmepannor som tagits i bruk före den 1 januari 2004.

Dessutom skall definitionerna i direktiv 96/92/EG och direktiv 2001/77/EG gälla.

Artikel 4

Ursprungsgaranti för kraftvärmeel

1. Medlemsstaterna skall senast två år efter det att detta direktiv har trätt i kraft se till att ursprunget kan garanteras för el som producerats i kraftvärmeverk i den betydelse som avses i detta direktiv, och i enlighet med objektiva, klara och tydliga samt icke-diskriminerande kriterier som fastslagits av respektive medlemsstat. Medlemsstaterna skall se till att denna ursprungsgaranti för el utfärdas på begäran.
2. Medlemsstaterna skall senast ett år efter det att detta direktiv har trätt i kraft utse ett eller flera behöriga organ, som är oberoende av produktions- och distributionsverksamheter, med uppgift att kontrollera utfärdandet av sådana ursprungsgarantier. Medlemsstaterna eller de behöriga organen skall inrätta lämpliga mekanismer för att se till att ursprungsgarantierna är både riktiga och tillförlitliga, samt i den rapport som avses i artikel 6.3 beskriva de åtgärder som vidtagits för att se till att certifieringssystemet är tillförlitligt.
3. För ursprungsgarantin gäller följande:
 - Den energikälla som använts för elproduktionen, hur den värme som framställts samtidigt som elen använts och datum och plats för produktionen skall anges.
 - Den mängd kraftvärmeel som garantin avser skall anges.
 - Referensvärdena för effektivitet för separat produktion av el och värme samt kraftvärmeeffektiviteten i enlighet med artikel 5 skall anges.
 - Den skall göra det möjligt för kraftvärmeelproducenter att påvisa att den el de säljer är kraftvärmeproducerad i enlighet med betydelsen i detta direktiv.

Medlemsstaterna får förse ursprungsgarantin med kompletterande information.

4. Ursprungsgarantier som utfärdats i enlighet med artikel 4.2 skall medlemsstaterna ömsesidigt erkänna, enbart som bevis för det som avses i artikel 4.3. Vägran att erkänna ett ursprungsintyg som ett sådant bevis, i synnerhet av skäl relaterade till bedrägeribekämpning, måste grundas på objektiva, klara och tydliga samt icke-diskriminerande kriterier. Om ett ursprungsintyg inte erkänns får kommissionen tvinga den vägrande parten att erkänna det, i synnerhet med avseende på de objektiva, klara och tydliga samt icke-diskriminerande kriterier som ett sådant erkännande grundas på.

Artikel 5

Effektivitetskriterier

1. Medlemsstaterna skall senast två år efter det att detta direktiv har trätt i kraft se till att kraftvärmeproduktionens effektivitet, definierad i form av primärenergibesparingar, kan fastställas i enlighet med bilaga III.
2. I syfte att fastställa kraftvärmeeffektiviteten skall medlemsstaterna senast två år efter det att detta direktiv har trätt i kraft anta
 - a) referensvärden för effektivitet för separat produktion av värme och el som skall användas vid beräkningen av primärenergibesparingar från kraftvärme i enlighet med metoden i bilaga III.
 - b) principer för fastställande av nationella referensvärden för effektivitet för separat produktion av värme och el på grundval av en väldokumenterad analys av de mest realistiska referenserna i varje medlemsstat.
3. Medlemsstaterna skall se över de nationella referensvärdena för effektivitet för separat produktion av värme och el vart femte år i syfte att beakta teknisk utveckling och förändringar i distributionen av energikällor. Om de nationella referensvärdena för effektivitet för separat produktion ändras skall de nya referensvärdena offentliggöras och anmälas till kommissionen.
4. Kommissionen skall utvärdera de kriterier för hur kraftvärmeeffektiviteten avgörs som medlemsstaterna antagit i enlighet med artikel 5.2. Kommissionen skall, efter att ha rådfrågat medlemsstaterna, i den rapport som avses i artikel 10.1 bedöma möjligheterna till en harmoniserad metod som medlemsstaterna skulle kunna tillämpa för att bedöma kraftvärmeproduktionens effektivitet.

Artikel 6

Den nationella kraftvärmepotentialen

1. Medlemsstaterna skall göra en analys av den nationella kraftvärmepotentialen.

2. Analysen skall uppfylla kriterierna i bilaga IV, grundas på väldokumenterade vetenskapliga uppgifter och skilja mellan åtminstone följande kategorier av kraftvärmeanvändning:

- industriell kraftvärme,
- kraftvärme för fjärrvärme,
- kraftvärme för jordbrukssektorn.

3. Analysen skall omfatta en separat analys av de hinder som kan finnas för utnyttjandet av den nationella kraftvärmepotentialen. Denna analys skall framför allt avse hinder i form av priser på och tillgång till bränslen, hinder i samband med frågor som rör nätet, administrativa förfaranden samt bristande internalisering av externa kostnader i energipriserna.

4. Medlemsstaterna skall första gången senast två år efter det att detta direktiv har trätt i kraft och därefter vart tredje år göra en utvärdering av de framsteg som gjorts för att öka andelen högeffektiv kraftvärme. Medlemsstaterna skall också utvärdera de åtgärder som har vidtagits för att främja högeffektiv kraftvärme och ange huruvida åtgärderna är förenliga med nationella åtaganden med avseende på klimatförändringar.

5. Kommissionen skall, på grundval av de rapporter som avses i artikel 4.1, 4.3 och 4.4, bedöma de framsteg som medlemsstaterna har gjort när det gäller att utnyttja den nationella kraftvärmepotentialen.

Kommissionen skall offentliggöra sina slutsatser i den rapport som avses i artikel 10, första gången senast fyra år efter det att detta direktiv har trätt i kraft och därefter vart tredje år.

Artikel 7

Stödarrangemang

1. Medlemsstaterna skall se till att stödet till kraftvärmeproduktion grundas på efterfrågan på nyttiggjord värme, mot bakgrund av de möjligheter som finns att minska efterfrågan på energi genom andra ekonomiskt genomförbara åtgärder, som till exempel energieffektivitetsåtgärder.

2. Kommissionen skall, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget, utvärdera tillämpningen av de stödmekanismer som används i medlemsstaterna enligt vilka en kraftvärmeproducent, på grundval av regler som utfärdats av offentliga myndigheter, får direkt eller indirekt stöd som skulle kunna leda till en begränsning av handeln.

Kommissionen skall överväga huruvida sådana mekanismer bidrar till att målen i artiklarna 6 och 174.1 i fördraget uppfylls.

3. Kommissionen skall, i den rapport som avses i artikel 10, presentera en väldokumenterad analys av erfarenheterna av de olika parallella stödmekanismerna som avses i artikel 7.2, och tillämpningen av dessa. I rapporten skall man bedöma om stödsystemen för främjande av högeffektiv kraftvärmeanvändning, enligt de möjligheter på nationell nivå som avses i artikel 6, varit framgångsrika och kostnadseffektiva. Rapporten skall även innehålla en översikt över huruvida stödarrangemangen

har bidragit till att skapa stabila förutsättningar för investeringar i kraftvärme.

Artikel 8

Frågor avseende elnätet

1. Varje medlemsstat skall, utan att det påverkar underhållet av näten så att dessa är tillförlitliga och säkra, vidta erforderliga åtgärder för att se till att de systemoperatörer som svarar för elöverföring och eldistribution inom sitt territorium garanterar att kraftvärmeproducerad el överförs och distribueras.

2. Medlemsstaterna skall införa bestämmelser eller kräva att de systemoperatörer som svarar för elöverföring och eldistribution skall utforma och offentliggöra standardiserade regler om hur kostnaderna för tekniska förändringar skall fördelas, till exempel med avseende på nätanslutningar och förstärkningar av nätet, som är nödvändiga för att nya producenter som förser elnätet med kraftvärmeproducerad el skall kunna integreras.

Medlemsstaterna skall införa bestämmelser eller kräva att de systemoperatörer som svarar för elöverföring och eldistribution skall utforma och offentliggöra standardiserade regler om hur kostnaderna för systeminstallationer skall fördelas, till exempel med avseende på nätanslutningar och förstärkningar av nätet, mellan alla systemanvändare som drar nytta av sådana installationer.

Fördelningen skall genomföras med hjälp av en mekanism som grundas på objektiva, klara och tydliga samt icke-diskriminerande kriterier och med beaktande av de fördelar som anslutningarna innebär för ursprungligen och senare anslutna producenter och de systemoperatörer som svarar för elöverföring och eldistribution.

Reglerna skall grundas på objektiva, klara och tydliga samt icke-diskriminerande kriterier som i synnerhet beaktar alla kostnader och fördelar som är förknippade med anslutningen av producenterna till nätet. Reglerna kan omfatta olika typer av anslutning.

3. Medlemsstaterna kan kräva att de systemoperatörer som svarar för elöverföring och eldistribution helt eller delvis skall bära de kostnader som avses i artikel 8.2.

4. De systemoperatörer som svarar för elöverföring och eldistribution skall vara skyldiga att tillhandahålla nya producenter som vill ansluta sig en omfattande och detaljerad uppskattning av de kostnader som är förknippade med anslutningen.

5. Medlemsstaterna skall se till att uttaget av avgifter för överföring och distribution inte sker på ett sätt som innebär att kraftvärmeel diskrimineras. Där så är lämpligt skall medlemsstaterna införa bestämmelser eller kräva att de systemoperatörer som svarar för elöverföring och eldistribution skall se till att de avgifter som tas ut för överföring och distribution av el från system där kraftvärme används återspeglar de kostnadsfördelar som kan uppnås till följd av att systemet ansluts till nätet. Sådana kostnadsfördelar kan uppstå till följd av en direkt användning av lågspänningsnätet.

6. Såvida inte kraftvärmeproducenten är en berättigad kund enligt nationell lag och enligt betydelsen i artikel 17.2 i direktiv 96/92/EG skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att se till att avgifterna för inköp av reservkraft eller spetskraft baseras på offentliggjorda tariffer och villkor. Sådana tariffer och villkor skall fastställas eller godkännas av en oberoende tillsynsmyndighet innan de träder i kraft, i enlighet med objektiva, klara och tydliga samt icke-diskriminerande kriterier.

7. Medlemsstaterna skall utse ett eller flera behöriga organ, som kan vara en oberoende tillsynsmyndighet, för att övervaka och sköta benchmarking av de tariffer och villkor som kraftvärmeproducenterna erbjuds vid inköp av reservkraft eller spetskraft eller vid försäljning av överskottsel. Organet skall publicera en rapport med resultaten av dessa bedömningar, första gången tre år efter det att detta direktiv har trätt i kraft och därefter vart tredje år. Rapporten skall överlämnas till kommissionen.

8. Medlemsstaterna skall framför allt underlätta tillgången till nätet för el som producerats i kraftvärmepannor som använder förnybara energikällor och anläggningar med en kapacitet på mindre än 1 MW_e, i enlighet med bilaga III punkt a.

Artikel 9

Administrativa förfaranden

1. Medlemsstaterna eller de behöriga organ som medlemsstaterna har utsett skall utvärdera nuvarande lagar och författningar om de tillståndsförfaranden eller andra förfaranden som anges i artikel 4 i direktiv 96/92/EG, och som omfattar kraftvärmeanläggningar, i syfte att

- a) uppmuntra utformning av kraftvärmeanläggningar som motsvarar ekonomiskt försvarbara krav på värmeproduktion, och undvika produktion av mer värme än nyttiggjord värme,
- b) minska lagstiftningshinder och andra hinder för en ökning av kraftvärme,
- c) få fram effektivare och snabbare förfaranden på lämplig administrativ nivå, och
- d) se till att reglerna är objektiva, klara och tydliga samt icke-diskriminerande och beaktar fullt ut särdragen i de olika kraftvärmeteknikerna.

2. Medlemsstaterna skall – om det är relevant med hänsyn till den nationella lagstiftningen – ange hur långt man kommit med följande:

- a) Samordning mellan de olika administrativa organen när det gäller tidsfrister, mottagande och behandling av ansökningar om tillstånd.

- b) Möjligheten att fastställa särskilda riktlinjer för den verksamhet som avses i punkt 1 och möjligheten att införa ett snabbplaneringsförfarande för kraftvärmeproducenter.

- c) Utseendet av myndigheter för att medla vid tvister mellan tillståndsgivande myndigheter och dem som ansöker om tillstånd.

3. Kommissionen skall, i den rapport som avses i artikel 11 och på grundval av de rapporter från medlemsstaterna som avses i artikel 10.1, utvärdera vilka metoder som är bäst för att förverkliga de mål som anges i punkt 1.

Artikel 10

Medlemsstaternas rapportering

1. Medlemsstaterna skall, senast två år efter det att detta direktiv har trätt i kraft, publicera en rapport med följande innehåll:

- a) Referensvärden för effektivitet för separat produktion av värme och el enligt artikel 5.2.
- b) Principer för fastställande av nationella referensvärden för effektivitet för separat produktion av värme och el enligt artikel 5.2.
- c) En analys av den nationella kraftvärmepotentialen enligt artikel 6.1.
- d) En analys av de hinder som kan finnas för utnyttjandet av den nationella kraftvärmepotentialen enligt artikel 6.3.
- e) En granskning av de åtgärder som har vidtagits för att underlätta tillgången till nätet för kraftvärmeproducerad el och, bland annat, möjligheten att införa tvåvägsmätning för kraftvärmepannor som installerats i bostadshus.
- f) En utvärdering av nuvarande lagar och författningar enligt artikel 9.1 och 9.2.

2. Medlemsstaterna skall senast två år efter det att detta direktiv har trätt i kraft och därefter vart tredje år publicera en rapport om de framsteg som gjorts för att öka andelen högeffektiv kraftvärme enligt artikel 6.4.

3. Medlemsstaterna skall varje år överlämna statistiska uppgifter om nationell kraftvärmeproducerad el och värme till kommissionen, i enlighet med den metod som anges i bilaga II.

De skall även överlämna statistiska uppgifter om kraftvärmekapacitet och bränslen som används för kraftvärme.

*Artikel 11***Kommissionens rapportering**

Kommissionen skall, på grundval av de rapporter som överlämnats i enlighet med artiklarna 8.7, 10.1 och 10.3, se över tillämpningen av detta direktiv och senast fyra år efter det att detta direktiv har trätt i kraft, och därefter vart sjätte år, överlämna en rapport om genomförandet av detta direktiv till Europaparlamentet och rådet.

I rapporten skall man i synnerhet

- a) beakta möjligheterna till ytterligare harmonisering av de kriterier som används för att bedöma kraftvärmens effektivitet,
- b) beakta framstegen mot att utnyttja den nationella kraftvärmepotentialen enligt artikel 6,
- c) bedöma regler och förfaranden för utformningen av ramvillkor för kraftvärme på den inre marknaden för energi, med avseende på om de utformats på grundval av objektiva, klara och tydliga samt icke-diskriminerande kriterier och med beaktande av fördelarna med kraftvärme,
- d) granska erfarenheterna av de olika parallella stödmekanismerna för kraftvärme och tillämpningen av dessa, och

- e) se över referensvärdena för separat produktion med nuvarande teknik.

Eventuellt skall kommissionen, tillsammans med rapporten, lägga fram ytterligare förslag till Europaparlamentet och rådet.

*Artikel 12***Införlivande i nationell lagstiftning**

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast två år efter det att detta direktiv har trätt i kraft. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

*Artikel 13***Ikraftträdande**

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

*Artikel 14***Adressater**

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

*BILAGA I***KRAFTVÄRMETEKNIKER SOM OMFATTAS AV DIREKTIVET**

- a) Kombicykel med värmeåtervinning
 - b) Mottrycksturbin
 - c) Kondensturbin med ångavtappning
 - d) Gasturbin med värmeåtervinning
 - e) Förbränningsmotor
 - f) Mikroturbiner
 - g) Stirlingmotorer
 - h) Bränsleceller
 - i) Ångmaskiner
 - j) Rankinecykler
 - k) Andra typer av tekniker eller kombinationer av tekniker som faller under definitionerna i artikel 3.
-

BILAGA II

DEFINITION AV KRAFTVÄRMEPRODUCERAD EL

De värden som används för beräkning av kraftvärmeproducerad el skall fastslås på grundval av den förväntade eller faktiska driften av pannan under realistiska förhållanden.

- a) I följande fall skall den kraftvärmeproducerade elen betraktas som lika med pannans totala årliga elproduktion:
- I de kraftvärmepannor av typ b, d, e, f, g och h som avses i bilaga I, med en total årlig effektivitet på minst 75 %.
 - I de kraftvärmepannor av typ a och c som avses i bilaga I, med en total årlig effektivitet på minst 85 %.
- b) Beräkningarna skall göras för att skilja på kraftvärmeproducerad el och el som inte producerats i en kraftvärme-process. I kraftvärmepannor med en total årlig effektivitet under 75 % (de kraftvärmepannor av typ b, d, e, f, g och h som avses i bilaga I) eller med en total årlig effektivitet under 85 % (de kraftvärmepannor av typ a och c som avses i bilaga I) skall följande formel användas:

$$E_{\text{CHP}} = Q_{\text{net}} \cdot C$$

där

E_{CHP} är mängden kraftvärmeproducerad el

C är el-värmeförhållandet

Q_{net} är den kraftvärmeproducerade värmen netto (definierad som den totala värmeproduktionen minus den värme som producerats i separata pannor)

Om det verkliga el-värmeförhållandet för en kraftvärmepanna är okänt får följande standardvärden användas för de kraftvärmepannor av typ a, b, c, d, och e som avses i bilaga I, förutsatt att den beräknade kraftvärmeproducerade elen är mindre än eller lika med pannans totala elproduktion:

Typ av panna	Standardvärden för el-värmeförhållandet, C	
	Fjärrvärme	Industriellt bruk
Kombicykel med värmeåtervinning	0,95	0,75
Mottrycksturbin	0,45	0,30
Kondensturbin med ångavtappning	0,45	0,30
Gasturbin med värmeåtervinning	0,55	0,40
Förbränningsmotor	0,75	0,60

Medlemsstaterna får använda andra standardvärden för el-värmeförhållanden än de som föreskrivs i denna bilaga, under förutsättning att de anmäler detta till kommissionen. Medlemsstaterna skall offentliggöra sådana alternativa standardvärden.

Om medlemsstaterna fastställer standardvärden för el-värmeförhållanden för de pannor av typ f, g, h, i, j och k som avses i bilaga I skall värdena offentliggöras och anmälas till kommissionen.

- c) Medlemsstaterna får använda andra metoder än de som föreskrivs i punkt b i denna bilaga för att subtrahera el som inte producerats i samband med en kraftvärme-process från de rapporterade uppgifterna, under förutsättning att de anmäler detta till kommissionen.

BILAGA III

METOD FÖR ATT BESTÄMMA KRAFTVÄRMEPRODUKTIONENS EFFEKTIVITET

De värden som används för beräkning av kraftvärmeproduktionens effektivitet och besparingarna av primärenergi skall fastslås på grundval av den förväntade eller faktiska driften av pannan under realistiska förhållanden.

a) Högeffektiv kraftvärme

Vid tillämpningen av detta direktiv skall högeffektiv kraftvärmeproduktion uppfylla följande kriterier:

- Produktionen i nya kraftvärmepannor skall innebära besparingar av primärenergi på minst 10 % jämfört med den separata produktion av värme och kraft som tjänar som referens.
- Produktionen i befintliga kraftvärmepannor skall innebära besparingar av primärenergi på minst 5 % jämfört med den separata produktion av värme och kraft som tjänar som referens.
- Produktionen i kraftvärmepannor som använder förnybara energikällor och i kraftvärmeanläggningar med en installerad kapacitet under 1 MW_e, och som innebär besparingar av primärenergi på 0–5 %, får betecknas som högeffektiv kraftvärme.
- Medlemsstaterna får införa principer enligt vilka produktion från kraftvärmepannor som understiger tröskelvärdena i denna bilaga delvis kan anses uppfylla effektivitetskriterierna. Om sådana principer tillämpas skall medlemsstaterna utveckla lämpliga metoder för att bestämma den effektivitetsminskning som blir följden av sådan produktion, beräknad i förhållande till de minskade primärenergibesparingarna, och anmäla dessa metoder till kommissionen. I sådana fall skall kraftvärmeproduktionens minskade effektivitet tydligt framgå av ursprungssyftet.

b) Beräkning av primärenergibesparingar

De primärenergibesparingar som görs till följd av kraftvärmeproduktion i enlighet med definitionen i bilaga II till detta direktiv skall beräknas enligt följande formel:

$$PES = \left(1 - \frac{1}{\frac{CHP H\eta}{Ref H\eta} + \frac{CHP E\eta}{Ref E\eta}} \right) \times 100 \%$$

där

PES = är primärenergibesparingarna

CHP H η = är kraftvärmeproduktionens värmeeffektivitet

Ref H η = är värmeeffektiviteten för den separata produktion av värme som tjänar som referens

CHP E η = är kraftvärmeproduktionens eleffektivitet

Ref E η = är eleffektiviteten för den separata produktion av el som tjänar som referens

Medlemsstaterna får använda andra formler som leder till samma resultat för att beräkna primärenergibesparingarna från kraftvärme, under förutsättning att de i förväg anmäler detta till kommissionen. Om alternativa formler används skall medlemsstaterna offentliggöra dessa.

c) Referensvärden för effektivitet vid separat produktion av värme och el

I principerna bakom definitionen av de referenser för separat produktion av värme och el som avses i artikel 5.2 och i formeln i punkt b i denna bilaga skall driftseffektiviteten vid den separata värme- och elproduktion som är tänkt att ersättas av kraftvärme fastställas.

Vid definitionen av referensvärdena för effektivitet skall följande principer tillämpas:

1. För nya kraftvärmepannor, enligt definitionen i artikel 3, skall jämförelsen med ny separat elproduktion grundas på principen att likvärdiga bränslekategorier skall jämföras. Följande vägledande referensvärden för effektivitet får användas för ny separat elproduktion:

Vägledande referensvärden för effektivitet vid ny separat elproduktion

Bränslekategori	Driftseffektivitet
Naturgas	55 %
Kol	42 %
Olja	42 %
Förnybara energikällor och avfall	22–35 %

För kraftvärmepannor som är anslutna till elnätet får referensvärdena i ovanstående tabell sänkas med 5–10 % för att ta hänsyn till nätförluster som undvikits.

2. För nya kraftvärmepannor, enligt definitionen i artikel 3, skall de vägledande referensvärdena för effektivitet vid ny separat elproduktion motsvara en driftseffektivitet på 90 %.

Referensvärdet för effektivitet får sänkas till 85 % om värmeproduktionen är baserad på olja eller kol. Referensvärdet för effektivitet får sänkas till 80 % om värmeproduktionen är baserad på förnybara energikällor eller avfall. Referensvärdena för separat värmeproduktion får sänkas till 80 % om ånga med hög temperatur används vid industriella processer.

3. För befintliga kraftvärmepannor, enligt definitionen i artikel 3, skall referensvärdena för effektivitet vid separat elproduktion baseras på den genomsnittliga driftseffektiviteten för nationell elproduktion med fossila bränslen. Eventuellt kan möjlig gränsöverskridande elhandel med inverkan på referensvärdena beaktas.
4. För befintliga kraftvärmepannor, enligt definitionen i artikel 3, skall referensvärdena för effektivitet vid separat värmeproduktion baseras på den genomsnittliga driftseffektiviteten för nationell värmeproduktion.
5. Medlemsstaterna får lägga till ytterligare aspekter i de nationella kriterierna för fastställande av kraftvärmeeffektiviteten, under förutsättning att de i förväg anmäler detta till kommissionen.
-

BILAGA IV

KRITERIER FÖR ANALYS AV DEN NATIONELLA KRAFTVÄRMEPOTENTIALEN

- a) Analysen av den nationella kraftvärmepotentialen skall kartlägga lämpad efterfrågan på värme och/eller kyla och skilja på kraftvärmeanvändning inom åtminstone följande fyra huvudkategorier:
- Industriell kraftvärme
 - Kraftvärme för fjärrvärme
 - Kraftvärme för jordbrukssektorn.
- b) I analysen skall följande beaktas för var och en av de tre kategorier som avses i punkt a:
- De bränsletyper som sannolikt används för att utnyttja kraftvärmemöjligheterna, inbegripet särskild hänsyn till möjligheterna att genom kraftvärme öka användningen av förnybara energikällor på de nationella marknaderna för värme.
 - De typer av kraftvärmetekniker som räknas upp i bilaga I och som sannolikt används för att utnyttja kraftvärmemöjligheterna på nationell nivå.
 - Den typ av separat produktion av värme och el som den högeffektiva kraftvärmens antas ersätta.
 - En uppdelning av möjligheterna i modernisering av befintlig kapacitet och utveckling av ny kapacitet.
- c) Analysen skall inbegripa lämpliga mekanismer för bedömning av kostnadseffektiviteten – i form av primärenergibesparingar – om andelen högeffektiv kraftvärme ökar i ländernas energimix. Analysen av kostnadseffektiviteten skall också beakta nationella åtaganden som gjorts inom ramen för gemenskapens åtaganden angående klimatförändringar till följd av Kyotoprotokollet till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar.
- d) I analysen av nationell kraftvärmepotential skall möjligheterna anges i förhållande till tidsperspektiven 2010, 2015 och 2020, och lämpliga kostnadsuppskattningar för de olika tidsperspektiven skall ingå.
-